

A Testület véleménye (64. cikk)

28/2024. sz. vélemény a személyes adatoknak mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben történő kezelésével kapcsolatos bizonyos adatvédelmi szempontokról

Elfogadás időpontja: 2024. december 17.

Összefoglaló

A mesterségesintelligencia-technológiák számos lehetőséget és előnyt teremtenek ágazatok és társadalmi tevékenységek széles körében.

Az adatvédelemhez való alapvető jog védelme révén az általános adatvédelmi rendelet támogatja ezeket a lehetőségeket, és előmozdít egyéb uniós alapvető jogokat, beleértve a gondolat- és a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, a tájékoztatáshoz való jogot, az oktatáshoz való jogot vagy a vállalkozás szabadságához való jogot. Ily módon az általános adatvédelmi rendelet egy olyan jogi keret, amely ösztönzi a felelős innovációt.

Ezzel összefüggésben, figyelembe véve az e technológiák által felvetett adatvédelmi kérdéseket, az írásbeli felügyeleti hatóság felkérte az Európai Adatvédelmi Testületet, hogy az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése szerint adjon ki véleményt általános érvényű kérdésekről. A kérelem a személyes adatoknak a mesterségesintelligencia- („MI”) modellek fejlesztési és bevezetési szakaszával összefüggésben történő kezelésére vonatkozott. A kérelem a következő konkrét kérdésekre tért ki: 1) mikor és hogyan tekinthető egy mesterségesintelligencia-modell „anonimnak”; 2) hogyan tudják az adatkezelők bizonyítani a jogos érdek mint jogalap megfelelőségét a fejlesztési és 3) a bevezetési szakaszban; és 4) milyen következményekkel jár a személyes adatoknak a mesterségesintelligencia-modell fejlesztési szakaszában történő jogellenes kezelése a mesterségesintelligencia-modell későbbi kezelésére vagy működtetésére nézve.

Az első kérdéssel kapcsolatban a vélemény megemlíti, hogy a mesterségesintelligencia-modellek anonimitására vonatkozó állításokat az illetékes felügyeleti hatóságoknak eseti alapon kell értékelniük, mivel az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy a személyes adatokkal betanított mesterségesintelligencia-modellek nem minden esetben tekinthetők anonimnak. Ahhoz, hogy egy mesterségesintelligencia-modell anonimnak minősüljön, mind 1) a személyes adatok közvetlen (így valószínűségi alapú) kinyerésének valószínűsége azon személyek tekintetében, akiknek személyes adatait a modell kifejlesztéséhez felhasználták, mind pedig 2) az ilyen személyes adatok lekérdezésekből történő – szándékos vagy nem szándékos – megszerzésének valószínűsége jelentéktelen, figyelembe véve *„minden olyan eszközt, amelyet észszerűen valószínűsíthetően az adatkezelő vagy más személy használhat”*.

Az értékelés elvégzéséhez a felügyeleti hatóságoknak meg kell vizsgálniuk az adatkezelő által a modell anonimitásának bizonyítása érdekében benyújtott dokumentációt. E tekintetben a vélemény nem előíró és nem kimerítő jelleggel felsorolja azokat a módszereket, amelyeket az adatkezelők az anonimitás bizonyítása során alkalmazhatnak, és amelyeket a felügyeleti hatóságok figyelembe vehetnek az adatkezelők anonimitásra vonatkozó állításának értékelésekor. Ezek közé tartoznak például az adatkezelők által a fejlesztési szakasz során alkalmazott megközelítések, a betanításhoz használt személyes adatok gyűjtésének megakadályozásához vagy korlátozásához, azonosíthatóságuk mértékének csökkentéséhez, kinyerésük megakadályozásához, illetve a támadásokkal szembeni legkorszerűbb ellenálló képesség biztosításához.

A második és harmadik kérdés tekintetében a vélemény általános megfontolásokat tartalmaz, amelyeket a felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük annak értékelése során, hogy az adatkezelők megfelelő jogalként hivatkozhatnak-e jogos érdekre az MI-modellek fejlesztésével és bevezetésével összefüggésben végzett adatkezelést illetően.

A vélemény emlékeztet arra, hogy nincs hierarchia az általános adatvédelmi rendelet által biztosított jogalapok között, és hogy az adatkezelőknek kell meghatározniuk az adatkezelési tevékenységeik

megfelelő jogalapját. A vélemény ezt követően emlékeztet arra a háromlépcsős tesztre, amelyet a jogos érdek jogalként való felhasználásának értékelésekor kell elvégezni, azaz 1) az adatkezelő vagy harmadik fél jogos érdekének azonosítására; 2) a jogos érdek(ek) céljából végzett adatkezelés szükségességének elemzésére (más néven „szükségességi teszt”); és 3) annak értékelésére, hogy a jogos érde(ke)kkel szemben nem élveznek elsőbbséget az érintettek érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai (más néven „érdekmérlegelési teszt”).

Az első lépéssel kapcsolatban a vélemény emlékeztet arra, hogy egy érdek akkor tekinthető jogosnak, ha a következő három kumulatív kritérium teljesül: az érdek 1) jogszerű; 2) egyértelműen és pontosan megfogalmazott; és 3) valós és fennálló (azaz nem spekulatív). Ez az érdek magában foglalhatja például a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztésében – egy társalgási ügynök szolgáltatásának fejlesztését a felhasználók segítése érdekében, illetve annak bevezetése során – a fenyegetések észlelésének javítását egy információs rendszerben.

A második lépést illetően a vélemény emlékeztet arra, hogy a szükségesség értékelése a következők mérlegelésére terjed ki: 1) az adatkezelési tevékenység lehetővé teszi-e a jogos érdek érvényesítését; és 2) nem létezik-e kevésbé beavatkozó jellegű módja ezen érdek érvényesítésének. Annak értékelésekor, hogy teljesül-e a szükségesség feltétele, a felügyeleti hatóságoknak különös figyelmet kell fordítaniuk a kezelt személyes adatok mennyiségére, valamint arra, hogy arányos-e a szóban forgó jogos érdek érvényesítése, az adattakarékosság elvére is figyelemmel.

A harmadik lépés tekintetében a vélemény emlékeztet arra, hogy az érdekmérlegelési tesztet az egyes esetek konkrét körülményeinek figyelembevételével kell elvégezni. Ezt követően áttekintést nyújt azokról az elemekről, amelyeket a felügyeleti hatóságok figyelembe vehetnek annak értékelésekor, hogy az adatkezelő vagy harmadik fél érdekeivel szemben elsőbbséget élveznek-e az érintettek érdekei, alapvető jogai és szabadságai.

A harmadik lépés részeként a vélemény kiemeli az alapvető jogokat érintő konkrét kockázatokat, amelyek akár a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztési, akár bevezetési szakaszában felmerülhetnek. Azt is tisztázza, hogy a személyes adatoknak a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztési és bevezetési szakaszában történő kezelése különböző – pozitív vagy negatív – módokon érintheti az érintetteket. Az ilyen hatások értékeléséhez a felügyeleti hatóságok figyelembe vehetik a modellek által kezelt adatok jellegét, az adatkezelés kontextusát és az adatkezelés lehetséges további következményeit.

A vélemény kiemeli továbbá az érintettek észszerű elvárásainak szerepét az érdekmérlegelési tesztben. Ez fontos lehet a mesterségesintelligencia-modellekben használt technológiák összetettsége, valamint amiatt, hogy az érintettek számára nehéz lehet megérteni a lehetséges felhasználások sokféleségét, valamint a különböző adatkezelési tevékenységeket. E tekintetben mind az érintettek tájékoztatása, mind az adatkezelés kontextusa azon elemek közé tartozhat, amelyeket figyelembe kell venni annak értékeléséhez, hogy az érintettek észszerűen számíthatnak-e személyes adataik kezelésére. A kontextust illetően ez a következőket foglalhatja magában: a személyes adatok nyilvánosan hozzáférhetőek voltak-e, az érintett és az adatkezelő közötti kapcsolat jellege (és hogy van-e kapcsolat kettőjük között), a szolgáltatás jellege, a személyes adatok gyűjtésének kontextusa, az adatgyűjtés forrása (azaz az a weboldal vagy szolgáltatás, ahol a személyes adatokat gyűjtötték, és az általuk kínált adatvédelmi beállítások), a modell lehetséges további felhasználásai, valamint az, hogy az érintettek ténylegesen tisztában vannak-e azzal, hogy személyes adataik online elérhetőek.

A vélemény arra is emlékeztet, hogy amennyiben úgy tűnik, hogy az érintettek érdekei, jogai és szabadságai elsőbbséget élveznek az adatkezelő vagy harmadik fél jogos érdekével/érdekeivel szemben, az adatkezelő mérlegelheti olyan enyhítő intézkedések bevezetését, amelyek korlátozzák az

adatkezelés ezen érintettekre gyakorolt hatását. Az enyhítő intézkedések nem tévesztendőek össze azokkal az intézkedésekkel, amelyeket az adatkezelőnek jogilag mindenképpen el kell fogadnia az általános adatvédelmi rendeletnek való megfelelés biztosítása érdekében. Emellett az intézkedéseket az ügy körülményeihez és a mesterségesintelligencia-modell jellemzőihez kell igazítani, beleértve annak tervezett használatát is. E tekintetben a vélemény a fejlesztési szakaszra (a webes szűreteléssel („web scraping”) összefüggésben is) és a bevezetési szakaszra vonatkozóan enyhítő intézkedések példáinak nem kimerítő felsorolását tartalmazza. Az enyhítő intézkedések gyorsan változhatnak, és azokat az ügy körülményeihez kell igazítani. Ennek következtében továbbra is a felügyeleti hatóságok feladata, hogy eseti alapon értékeljék a végrehajtott enyhítő intézkedések megfelelőségét.

A negyedik kérdéssel kapcsolatban a vélemény általánosságban emlékeztet arra, hogy a felügyeleti hatóságok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a lehetséges jogsértés(ek) értékelésére és a megfelelő, szükséges és arányos intézkedések kiválasztására, figyelembe véve az egyes ügyek körülményeit. A vélemény ezt követően három forgatókönyvet vizsgál.

Az 1. forgatókönyv szerint személyes adatokat mesterségesintelligencia-modellben tárolnak (ami azt jelenti, hogy a modell nem tekinthető anonimnak, amint azt az első kérdésben részleteztük), és azokat később ugyanaz az adatkezelő kezeli (például a modell bevezetésével összefüggésben). A vélemény kimondja, hogy eseti alapon, az ügy körülményeitől függően kell értékelni, hogy a fejlesztési és a bevezetési szakasz külön célokat szolgál-e (és így külön adatkezelési tevékenységeknek minősül), valamint hogy az eredeti adatkezelési tevékenység jogalapjának hiánya milyen mértékben befolyásolja a későbbi adatkezelés jogszerűségét.

A 2. forgatókönyv szerint személyes adatokat tárolnak a modellben, és azokat egy másik adatkezelő a modell bevezetésével összefüggésben kezeli. E tekintetben a vélemény megállapítja, hogy a felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük, hogy a modellt bevezető adatkezelő az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 6. cikkének való megfelelés bizonyítására vonatkozó elszámoltathatósági kötelezettségei részeként megfelelő értékelést végzett-e annak megállapítása érdekében, hogy a mesterségesintelligencia-modellt nem személyes adatok jogellenes kezelésével fejlesztették ki. Ezen értékelés során figyelembe kell venni például a személyes adatok forrását, valamint azt, hogy a fejlesztési szakaszban végzett adatkezelés jogsértés megállapításától függött-e, különösen akkor, ha azt felügyeleti hatóság vagy bíróság állapította meg, és az értékelésnek kevésbé részletesnek vagy részletesebbnek kell lennie a bevezetési szakaszban végzett adatkezelésből eredő kockázatoktól függően.

A 3. forgatókönyv szerint az adatkezelő jogellenesen kezeli személyes adatokat mesterségesintelligencia-modell kifejlesztése céljából, majd gondoskodik annak anonimizálásáról, mielőtt ugyanez vagy egy másik adatkezelő a bevezetéssel összefüggésben a személyes adatok további kezelését kezdeményezné. E tekintetben a vélemény megállapítja, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a mesterségesintelligencia-modell későbbi működtetése nem jár személyes adatok kezelésével, az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy az általános adatvédelmi rendelet nem alkalmazandó. Ennélfogva az eredeti adatkezelés jogellenessége nem lehet hatással a modell későbbi működtetésére. Az Európai Adatvédelmi Testület továbbá úgy véli, hogy amikor adatkezelők a modell anonimizálását követően a bevezetési szakaszban gyűjtött személyes adatokat kezelnek, az általános adatvédelmi rendelet alkalmazandó lenne ezekre az adatkezelési műveletekre. Ezekben az esetekben a vélemény megállapítja, hogy az általános adatvédelmi rendelet tekintetében a bevezetési szakaszban végzett adatkezelés jogszerűségére nem lehet hatással az eredeti adatkezelés jogellenessége.

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	6
1.1	A tényállás rövid ismertetése.....	6
1.2	Az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény iránti kérelem elfogadhatósága.....	8
2	Alkalmazási kör és legfontosabb fogalmak	9
2.1	A vélemény alkalmazási köre	9
2.2	Legfontosabb fogalmak.....	11
2.3	Mesterségesintelligencia-modellek a vélemény kontextusában.....	12
3	A kérelem érdemi részéről	14
3.1	A mesterségesintelligencia-modellek jellegéről a személyes adatok meghatározásával kapcsolatban	14
3.2	Azokról a körülményekről, amelyek mellett a mesterségesintelligencia-modellek anonimnak tekinthetők, és ennek bemutatásáról.....	16
3.2.1	A szóban forgó kontextusban az anonimizálással kapcsolatos általános megfontolások	16
3.2.2	Az azonosítás fennmaradó valószínűségének értékelésére szolgáló elemek.....	18
3.3	A mesterségesintelligencia-modellek fejlesztésével és bevezetésével összefüggésben a személyes adatok kezelésének jogalapjaként a jogos érdek megfeleltetéséről	21
3.3.1	Általános észrevételek	22
3.3.2	Megfontolások a jogos érdek értékelésének három lépésére vonatkozóan a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztésével és bevezetésével összefüggésben.....	24
3.4	A mesterségesintelligencia-modell fejlesztése során végzett jogellenes adatkezelésnek a mesterségesintelligencia-modell általi későbbi adatkezelésnek vagy működésnek a jogszerűségére gyakorolt lehetséges hatásáról	35
3.4.1	1. forgatókönyv Az adatkezelő a modell fejlesztése érdekében jogellenesen kezel személyes adatokat, a személyes adatokat a modellben megőrzi, és azt követően ugyanaz az adatkezelő kezeli őket (például a modell bevezetésével összefüggésben).	37
3.4.2	2. forgatókönyv Az adatkezelő a modell fejlesztése érdekében jogellenesen kezel személyes adatokat, a személyes adatokat a modellben megőrzi, és azt követően egy másik adatkezelő kezeli őket a modell bevezetésével összefüggésben	38
3.4.3	3. forgatókönyv Az adatkezelő a modell fejlesztése céljából jogellenesen kezel személyes adatokat, majd gondoskodik a modell anonimizálásáról, mielőtt ugyanez vagy egy másik adatkezelő a bevezetéssel összefüggésben a személyes adatok további kezelését kezdeményezi.....	39
4	Záró megjegyzések.....	40

Az Európai Adatvédelmi Testület,

tekintettel a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet) 63. cikkére és 64. cikkének (2) bekezdésére,

tekintettel az EGT-megállapodásra és különösen annak az EGT Vegyes Bizottság 2018. július 6-i 154/2018 határozatával módosított XI. mellékletére és 37. jegyzőkönyvére¹,

tekintettel eljárási szabályzatának 10. és 22. cikkére,

mivel:

(1) Az Európai Adatvédelmi Testület (a továbbiakban: a **Testület**) fő feladata, hogy biztosítsa az általános adatvédelmi rendelet egységes alkalmazását az Európai Gazdasági Térség (**EGT**) egész területén. Az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy bármely felügyeleti hatóság, a Testület elnöke vagy a Bizottság kérheti, hogy a Testület vizsgáljon meg egy általános érvényű vagy egynél több EGT-tagállamban hatással bíró ügyet, és bocsásson ki róla véleményt. E vélemény célja, hogy megvizsgáljon egy általános érvényű vagy egynél több EGT-tagállamban hatással bíró ügyet.

(2) A Testület a véleményét az általános adatvédelmi rendelet – a Testület eljárási szabályzata 10. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett – 64. cikkének (3) bekezdése alapján az azt követő nyolc héten belül fogadja el, hogy az elnök és az illetékes felügyeleti hatóság úgy határozta, hogy a dokumentáció teljes. Az ügy összetettségére figyelemmel ez a határidő az elnök határozatával további hat héttel meghosszabbítható.

ELFOGADTA A KÖVETKEZŐ VÉLEMÉNYT

1 Bevezetés

1.1 A tényállás rövid ismertetése

1. 2024. szeptember 4-én az ír felügyeleti hatóság (a továbbiakban: az **IE SA** vagy a **kérelmező felügyeleti hatóság**) felkérte az Európai Adatvédelmi Testületet, hogy adjon ki az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése szerinti véleményt a mesterségesintelligencia-modellekkel és a személyes adatok kezelésével kapcsolatban (a továbbiakban: **a kérelem**).
2. A Testület elnöke és az ír felügyeleti hatóság 2024. szeptember 13-én teljesnek tekintette a dokumentációt. A következő munkanapon, 2024. szeptember 16-án az Európai Adatvédelmi Testület titkársága továbbította a dokumentációt. A Testület elnöke az ügy összetettségére való tekintettel úgy döntött, hogy az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (3) bekezdésével és az eljárási szabályzat 10. cikkének (4) bekezdésével összhangban meghosszabbítja a jogi határidőt.

¹ A jelen véleményben a „tagállamokra” történő bármely hivatkozást egyben az „EGT-tagállamokra” történő hivatkozásként kell érteni. A jelen véleményben az „Unióra” történő bármely hivatkozást az „EGT-re” történő hivatkozásként kell érteni.

3. A kérelem a mesterségesintelligencia-modellek betanításának, frissítésének, fejlesztésének és működtetésének bizonyos elemeivel foglalkozik, amennyiben személyes adatok képezik részét a vonatkozó adatállománynak. Az ír felügyeleti hatóság kiemeli, hogy a kérelem olyan kulcsfontosságú kérdéseket érint, amelyek jelentős hatással vannak az EGT-n belüli érintettekre és adatkezelőkre, és hogy ebben a szakaszban a nemzeti felügyeleti hatóságok között nincs harmonizált álláspont². A jelen vélemény céljaira használt terminológiát az alábbi 2.2. és 2.3. pont tartalmazza.

4. Az ír felügyeleti hatóság a következő kérdéseket tette fel:

Első kérdés: Minden esetben úgy tekintik-e, hogy a személyes adatok felhasználásával betanított végleges mesterségesintelligencia-modell nem felel meg a személyes adatok (általános adatvédelmi rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében meghatározott) fogalommeghatározásának?

Az 1. kérdésre adott igenlő válasz esetében:

- i. A mesterségesintelligencia-modellhez vezető adatkezelési műveletek mely szakaszában szűnik meg a személyes adatok kezelése?
 - a) Hogyan lehet bizonyítani, hogy a mesterségesintelligencia-modell nem kezel személyes adatokat?
- ii. Vannak-e olyan tényezők, amelyek miatt a végleges mesterségesintelligencia-modell működtetése már nem tekinthető anonimnak?
 - a) Ha igen, hogyan lehet bizonyítani, hogy milyen intézkedéseket hoztak e tényezők enyhítésére, megelőzésére vagy az ellenük való védekezésre (annak érdekében, hogy a mesterségesintelligencia-modell ne kezeljen személyes adatokat)?

Az 1. kérdésre adott nemleges válasz esetén:

- i. Milyen körülmények között merülhet ez fel?
 - a) Ha igen, hogyan lehet bizonyítani, hogy milyen lépéseket tettek annak biztosítása érdekében, hogy a mesterségesintelligencia-modell ne kezeljen személyes adatokat?

2. kérdés: Amennyiben az adatkezelő a személyes adatok kezelésének jogalapjaként jogos érdekekre támaszkodik mesterségesintelligencia-modell létrehozása, frissítése és/vagy fejlesztése érdekében, hogyan kell bizonyítani a jogos érdekek jogalapként való megfelelőségét, mind a harmadik fél, mind az első fél adatainak kezelése tekintetében?

- i. Milyen szempontokat kell az adatkezelőnek figyelembe vennie annak biztosítása érdekében, hogy azon érintettek érdekei, akiknek a személyes adatait kezelik, megfelelően egyensúlyban legyenek az adott adatkezelő érdekeivel a következőkkel összefüggésben:
 - a) Harmadik fél adatai
 - b) Első fél adatai

3. kérdés: A betanítást követően, ha az adatkezelő jogalapként jogos érdekekre hivatkozik a mesterségesintelligencia-modellben vagy olyan mesterségesintelligencia-rendszerben történő

² Kérelem, 1. o.

személyesadat-kezelés során, amelynek részét képezi a mesterségesintelligencia-modell, hogyan kell az adatkezelőnek bizonyítani a jogos érdek mint jogalap megfelelőségét?

4. kérdés: Ha megállapítást nyer, hogy egy mesterségesintelligencia-modellt jogellenesen kezelt személyes adatok felhasználásával hoztak létre, frissítettek vagy fejlesztettek, milyen esetleges hatással van ez az önmagában álló vagy mesterségesintelligencia-rendszer részét képező mesterségesintelligencia-modell általi további vagy későbbi adatkezelés vagy működtetés jogszerűségére, ha:

- i. az önmagában álló vagy mesterségesintelligencia-rendszer részét képező mesterségesintelligencia-modell személyes adatokat kezel?
- ii. sem az önmagában álló, sem a mesterségesintelligencia-rendszer részét képező mesterségesintelligencia-modell nem kezel személyes adatokat?

1.2 Az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény iránti kérelem elfogadhatósága

5. Az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy bármely felügyeleti hatóság kérheti, hogy a Testület vizsgáljon meg egy általános érvényű vagy egynél több tagállamban hatással bíró ügyet, és bocsásson ki róla véleményt.
6. A kérelmező felügyeleti hatóság adatvédelmi szempontokra vonatkozó kérdéseket intézett az Európai Adatvédelmi Testülethez mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben. A kérelemben leszögezte, hogy bár ma már számos szervezet használ mesterségesintelligencia-modelleket, köztük nagynyelvi modelleket (**LLM-ek**), ezek működtetése, tanítása és használata „számos, széles körű adatvédelmi aggályt vet fel”³, amelyek „az EU/EGT egész területén hatással vannak az érintettek”⁴.
7. A kérelem lényegében a következő kérdéseket veti fel: i) a személyes adatok fogalmának alkalmazása; ii) a jogszerűség elve, különös tekintettel a jogos érdek jogalapjára a mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben; valamint iii) a személyes adatok mesterségesintelligencia-modellek fejlesztési szakaszában történő jogellenes kezelésének következményei a modell általi későbbi adatkezelésére vagy működtetésére.
8. A Testület úgy véli, hogy a kérelem az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „általános érvényű ügyre” vonatkozik. Az ügy különösen az általános adatvédelmi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének, 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 6. cikkének értelmezésére és alkalmazására vonatkozik a személyes adatoknak a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése és bevezetése során történő kezelésével kapcsolatban. Amint azt a kérelmező felügyeleti hatóság kiemelte, e rendelkezések mesterségesintelligencia-modellekre való alkalmazása szisztematikus, absztrakt és újszerű kérdéseket vet fel⁵. A mesterségesintelligencia-modellek egyre több szervezet általi gyors fejlesztése és bevezetése sajátos kérdéseket vet fel, és ahogyan a kérelemben is szerepel, „az Európai Adatvédelmi Testület nagy hasznára válna, ha közös álláspontra jutna az e kérelemben felvetett kérdésekben, mivel ezek a kérdések központi szerepet játszanak az Európai Adatvédelmi

³ Kérelem, 1. o.

⁴ Uo.

⁵ Kérelem, 2. o.

Testület rövid és középtávra tervezett munkájában”⁶. Emellett a mesterségesintelligencia-technológiák számos lehetőséget és előnyt teremtenek ágazatok és társadalmi tevékenységek széles körében. Nem beszélve arról, hogy az általános adatvédelmi rendelet egy olyan jogi keret, amely ösztönzi a felelős innovációt. Ebből következően általános érdek fűződik ehhez az Európai Adatvédelmi Testület véleményének formájában megfogalmazott értékeléshez az általános adatvédelmi rendelet egyes rendelkezéseinek a mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben történő következetes alkalmazása biztosítása érdekében.

9. Az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdésében említett alternatív feltétel az „egynél több tagállamban hatással bíró” ügyekre vonatkozik. Az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy a „hatások” kifejezést *lato sensu* kell értelmezni, és így nem korlátozódik pusztán a joghatásokra⁷. Mivel az EGT-n belül egyre több szervezet tanít be és használ mesterségesintelligencia-modelleket, azok az EGT egész területén nagyszámú érintettet érintenek, akik/amelyek közül néhányan már felvetették aggályaikat az illetékes felügyeleti hatóságnak⁸. Ennek következtében az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy a kérelmező felügyeleti hatóság által felvetett kérdés ennek a feltételnek is megfelel.
10. A kérelem írásos indoklást tartalmaz a kérdések Testülethez történő benyújtásának hátteréről és indokairól, beleértve a vonatkozó jogi keretet is. A Testület ezért úgy véli, hogy a kérelem az Európai Adatvédelmi Testület eljárási szabályzata 10. cikkének (3) bekezdésével összhangban indokolt.
11. Az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (3) bekezdése⁹ szerint az Európai Adatvédelmi Testület véleményt bocsát ki az elé terjesztett ügyről, kivéve, ha ugyanazon ügyről már bocsátott ki véleményt. Az Európai Adatvédelmi Testület nem adott ki véleményt ugyanebben az ügyben, és még nem válaszolt a kérelemből eredő kérdésekre.
12. Ezen okok miatt a Testület úgy véli, hogy a kérelem elfogadható, és az abból eredő kérdéseket az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadott, jelen véleményben (a továbbiakban: **vélemény**) kell elemezni.

2 Alkalmazási kör és legfontosabb fogalmak

2.1 A vélemény alkalmazási köre

13. A Testület egyetért a kérelmező felügyeleti hatósággal abban, hogy adatvédelmi szempontból a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése és bevezetése alapvető adatvédelmi kérdéseket vet fel. A kérdések különösen a következőkre vonatkoznak: i) mikor és hogyan tekinthető egy mesterségesintelligencia-modell „anonimnak” (a kérelem 1. kérdése); ii) hogyan tudják az adatkezelők bizonyítani a jogos érdek mint jogalap megfelelőségét a fejlesztési (a kérelem 2. kérdése) és a

⁶ Kérelem, 1. o. Amint azt az Európai Adatvédelmi Testület 2024. október 8-án elfogadott, a https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-10/edpb_work_programme_2024-2025_en.pdf címen elérhető, 2024 és 2025 közötti időszakra vonatkozó munkaprogramja említi az Európai Adatvédelmi Testület *többek között* iránymutatásokat tervez kibocsátani az anonimizálásról, az álnevesítésről és az adatszűretelezésről a generatív mesterséges intelligencia összefüggésében.

⁷ Európai Adatvédelmi Testület, 3/2019. sz. belső dokumentum az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (2) bekezdésére vonatkozó belső iránymutatásról, elfogadva 2019. október 8-án, 15. pont, elérhető a következő címen: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2022-07/internaedpb_document_201903_art64.2_en.pdf.

⁸ Kérelem, 1–2. oldal

⁹ Az általános adatvédelmi rendelet 64. cikkének (3) bekezdése és az Európai Adatvédelmi Testület eljárási szabályzata 10. cikkének (4) bekezdése.

bevezetési szakaszban (a kérelem 3. kérdése); és iii) van-e következménye a személyes adatok fejlesztési szakaszban történő jogellenes kezelésének a mesterségesintelligencia-modell általi későbbi adatkezelésére vagy működtetésére nézve (a kérelem 4. kérdése).

14. Az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy a felügyeleti hatóságok feladata az általános adatvédelmi rendelet alkalmazásának figyelemmel kísérése, és hozzá kell járulniuk annak következetes alkalmazásához az egész Unióban¹⁰. Ennek következtében a felügyeleti hatóságok hatáskörébe tartozik az egyes mesterségesintelligencia-modellek vizsgálata, és ennek során eseti értékelések végzése.
15. Ez a vélemény keretet biztosít az illetékes felügyeleti hatóságok számára azoknak a konkrét eseteknek az értékeléséhez, amelyekben a kérelemben felvetett kérdések felmerülhetnek. Ennek a véleménynek nem az a célja, hogy kimerítő jellegű legyen, hanem általános megfontolásokat fogalmaz meg a vonatkozó rendelkezések értelmezésével kapcsolatban, amelyeket az illetékes felügyeleti hatóságoknak a lehető legnagyobb mértékben figyelembe kell venniük vizsgálati hatáskörük gyakorlása során. Míg ez a vélemény az illetékes felügyeleti hatóságok számára szól, és azok tevékenységeire és hatásköreire vonatkozik, nem érinti az adatkezelők és az adatfeldolgozók általános adatvédelmi rendelet szerinti kötelezettségeit. Különösen az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (2) bekezdésében foglalt elszámoltathatóság elvének értelmében az adatkezelők felelősek a személyes adatok általuk történő kezelésével kapcsolatos valamennyi elvnek való megfelelésért, és képesnek kell lenniük annak igazolására.
16. Egyes esetekben a véleményben néhány példa is szerepelhet, de tekintettel a kérelemben foglalt kérdések széles körére, valamint az abban érintett különböző típusú mesterségesintelligencia-modellekre, a vélemény nem vesz figyelembe minden lehetséges forgatókönyvet. A mesterségesintelligencia-modellekhez kapcsolódó technológiák gyors fejlődésen mennek keresztül; és ennek megfelelően az Európai Adatvédelmi Testület jelen véleményében kifejtett megfontolásait ennek fényében kell értelmezni.
17. **A jelen vélemény nem elemzi az alábbi rendelkezéseket, amelyek továbbra is fontos szerepet játszhatnak a mesterségesintelligencia-modellekre alkalmazandó adatvédelmi követelmények értékelésénél:**
 - **Adatok különleges kategóriáinak kezelése:** Az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet az általános adatvédelmi rendelet 9. cikkének (1) bekezdésében foglalt, az adatok különleges kategóriáinak kezelésére vonatkozó tilalomra és az általános adatvédelmi rendelet 9. cikkének (2) bekezdésében foglalt korlátozott kivételekre¹¹. E tekintetben az Európai Unió Bírósága (EUB) tovább pontosította, hogy *„abban az esetben, ha a különleges és nem különleges adatokat egyaránt tartalmazó adathalmaz képezi ilyen műveletek tárgyát, és azokat különösen együttesen gyűjtik, anélkül hogy az adatokat ezen adatgyűjtés időpontjában egymástól el lehetne választani, ezen adathalmaz kezelését az általános adatvédelmi rendelet 9. cikkének (1) bekezdése értelmében tiltottnak kell tekinteni, amennyiben az legalább egy érzékeny adatot tartalmaz, és a fenti rendelet 9. cikkének (2) bekezdésében szereplő egyik kivétel sem*

¹⁰ Az általános adatvédelmi rendelet 51. cikkének (1) bekezdése és az általános adatvédelmi rendelet 51. cikkének (2) bekezdése.

¹¹ Lásd még az Európai Adatvédelmi Testület 2024. május 23-án elfogadott, a ChatGPT munkacsoport által végzett munkáról szóló jelentésének 18. pontját: „A személyes adatok különleges kategóriáinak kezelése tekintetében a 9. cikk (2) bekezdésében foglalt egyik kivételnek ezenkívül alkalmazandónak kell lennie ahhoz, hogy az adatkezelés jogszerű legyen. *Elvben e kivételek egyike lehet az általános adatvédelmi rendelet 9. cikke (2) bekezdésének e) pontja. Azonban pusztán az a tény, hogy a személyes adatok nyilvánosan hozzáférhetők, nem jelenti azt, hogy „az érintett kifejezetten nyilvánosságra hozta ezeket az adatokat” [...]*”.

alkalmazható”¹². Ezenkívül az EUB azt is hangsúlyozta, hogy „az általános adatvédelmi rendelet 9. cikke (2) bekezdésének e) pontjában előírt kivétel alkalmazása céljából meg kell vizsgálni, hogy az érintett személy kifejezetten és félreérthetetlenül kifejező cselekedet útján kívánta-e a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tenni a szóban forgó személyes adatokat”¹³. Ezeket a megfontolásokat figyelembe kell venni, amikor személyes adatoknak a mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben történő kezelése az adatok különleges kategóriáit érinti.

- **Automatizált döntéshozatal, beleértve a profilalkotást:** A mesterségesintelligencia-modellek összefüggésében végzett adatkezelési műveletek az általános adatvédelmi rendelet 22. cikkének hatálya alá tartozhatnak, amely további kötelezettségeket ró az adatkezelőkre, és további biztosítékokat nyújt az érintettek számára. Az Európai Adatvédelmi Testület e tekintetben emlékeztet az (EU) 2016/679 rendelet alkalmazásához az automatizált döntéshozatalra és profilalkotásra vonatkozó iránymutatására¹⁴.
- **A célok összeegyeztethetősége:** Az általános adatvédelmi rendelet 6 cikkének (4) bekezdése bizonyos jogalapok esetében olyan kritériumokat határoz meg, amelyeket az adatkezelőnek figyelembe kell vennie annak megállapításához, hogy az eltérő célú adatkezelés összeegyeztethető-e azzal a céllal, amelyből a személyes adatokat eredetileg gyűjtötték. Ez a rendelkezés releváns lehet a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése és bevezetése összefüggésében, és a felügyeleti hatóságoknak értékelniük kell alkalmazhatóságát.
- **Adatvédelmi hatásvizsgálatok** (az általános adatvédelmi rendelet 35. cikke): Az adatvédelmi hatásvizsgálatok az elszámoltathatóság fontos elemét képezik, amikor a mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben végzett adatkezelés valószínűsíthetően magas kockázattal jár a természetes személyek jogaira és szabadságaira nézve¹⁵.
- **A beépített adatvédelem elve** (az általános adatvédelmi rendelet 25. cikkének (1) bekezdése): A beépített adatvédelem olyan alapvető biztosíték, amelyet a felügyeleti hatóságnak a mesterségesintelligencia-modell fejlesztésével és bevezetésével összefüggésben értékelniük kell.

2.2 Legfontosabb fogalmak

18. Először is az Európai Adatvédelmi Testület pontosítást kíván adni a jelen véleményben, és csakis a jelen vélemény céljából használt kifejezésekkel és fogalmakkal kapcsolatban:

- **„Első felek adatai”:** olyan személyes adatok, amelyeket az adatkezelő az érintettektől gyűjtött.

¹² Az EUB 2023. július 4-i ítélete, C-252/21. sz. ügy, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 89. pont

¹³ Az EUB 2023. július 4-i ítélete, C-252/21. sz. ügy, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 77. pont

¹⁴ A 29. cikk szerinti munkacsoport (WP29) Iránymutatása az automatizált döntéshozattal és a profilalkotással kapcsolatban a 2016/679 rendelet alkalmazásához, legutóbb 2018. február 6-án felülvizsgálva és elfogadva, az Európai Adatvédelmi Testület által 2018. május 25-én jóváhagyva. Lásd még az EUB 2023. december 7-i ítéletét, C-634/21. sz. ügy, *SCHUFA Holding és mások* (ECLI:EU:C:2023:957).

¹⁵ A 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport, Iránymutatás az adatvédelmi hatásvizsgálat elvégzéséhez és annak megállapításához, hogy az adatkezelés az (EU) 2016/679 rendelet alkalmazásában „valószínűsíthetően magas kockázattal jár”-e, 2017. október 4-én felülvizsgálva és elfogadva, az Európai Adatvédelmi Testület által 2018. május 25-én jóváhagyva.

- **„Harmadik felek adatai”**: olyan személyes adatok, amelyeket az adatkezelők nem az érintettektől szereztek be, hanem harmadik féltől gyűjtöttek vagy kaptak, például adatbrókertől vagy webes szűretelés útján.
- **„Webes szűretelés”** („web scraping”): a nyilvánosan elérhető online forrásokból származó információk gyűjtésének általánosan használt technikája. Az olyan szolgáltatóktól származó információk például, mint a hírcsatornák, a közösségi média, a fórumbeszélgetések és a személyes weboldalak, tartalmazhatnak személyes adatokat.
- A kérelem a **mesterségesintelligencia-modellek „életciklusára”**, valamint különféle szakaszokra, többek között a mesterségesintelligencia-modellek „létrehozására”, „fejlesztésére”, „betanítására”, „frissítésére”, „finomhangolására”, „működtetésére” vagy „utólagos betanítására” vonatkozik. Az Európai Adatvédelmi Testület tudomásul veszi, hogy a körülményektől függően ilyen szakaszokra kerülhet sor a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése és bevezetése során, és ez magában foglalhatja személyes adatok különböző célú kezelését. Mindazonáltal e vélemény céljából az Európai Adatvédelmi Testület fontosnak tartja a valószínűleg sorra kerülő szakaszok kategorizálásának egyszerűsítését. Ennélfogva e vélemény alkalmazásában az Európai Adatvédelmi Testület a **„fejlesztési szakaszra”** és a **„bevezetési szakaszra”** hivatkozik. A mesterségesintelligencia-modell fejlesztése a mesterségesintelligencia-modell bevezetését megelőző valamennyi szakaszra kiterjed, és magában foglalja többek között a kódfejlesztést, a betanítási személyes adatok gyűjtését, a betanítási személyes adatok előkezelését és a betanítást. A mesterségesintelligencia-modell bevezetése a mesterségesintelligencia-modell használatához kapcsolódó valamennyi szakaszra kiterjed, és magában foglalhatja a fejlesztési szakaszt követően végzett műveleteket. Az Európai Adatvédelmi Testület továbbra is tisztában van a felhasználási esetek sokféleségével és azoknak a személyes adatok kezelésével kapcsolatos lehetséges következményeivel; ezért a felügyeleti hatóságoknak mérlegelniük kell, hogy a jelen véleményben szereplő észrevételek relevánsak-e az általuk értékelt adatkezelés szempontjából.
- Az Európai Adatvédelmi Testület azt is kiemeli, hogy szükség esetén a **„betanítás”** kifejezés a fejlesztési szakasz azon részére utal, amelyben a mesterségesintelligencia-modellek tanulnak az adatokból a kívánt feladat ellátása érdekében (a jelen vélemény következő részében kifejtettek szerint).
- A **mesterségesintelligencia-modellek** fogalmát és alkalmazási körét, ahogyan azt az Európai Adatvédelmi Testület e vélemény céljából értelmezi, a következő külön rész részletezi.

2.3 Mesterségesintelligencia-modellek a vélemény kontextusában

19. Az EU mesterséges intelligenciáról szóló rendelete (**MI-rendelet**)¹⁶ a következőképpen határozza meg a „mesterségesintelligencia rendszert”: *„gépi alapú rendszer, amelyet különböző autonómiaszinteken történő működésre terveztek, és amely a bevezetését követően alkalmazkodóképességet tanúsíthat, és amely a kapott bemenetből – explicit vagy implicit célok érdekében – kikövetkezteti, miként generáljon olyan kimeneteket, mint például előrejelzéseket, tartalmakat, ajánlásokat vagy döntéseket, amelyek befolyásolhatják a fizikai vagy a virtuális környezetet”*¹⁷. A mesterséges intelligenciáról szóló rendelet

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, továbbá a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet)

¹⁷ Lásd a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet 3. cikkének (1) pontját.

(12) preambulumbekzdése részletesebben kifejti a „mesterségesintelligencia-rendszer” fogalmát. A mesterségesintelligencia-rendszerek alapvető jellemzője ennek megfelelően a következtetés képessége. A mesterségesintelligencia-rendszer építése során a következtetést lehetővé tevő technikák közé tartoznak a gépi tanulás, a logikai és a tudásalapú megközelítések.

20. A „mesterségesintelligencia-modelleket” viszont csak közvetve határozza meg a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet: *„Bár az MI-modellek az MI-rendszerek alapvető alkotóelemei, önmagukban nem minősülnek MI-rendszereknek. Az MI-modellek további alkotóelemek, például felhasználói felület hozzáadását teszik szükségessé ahhoz, hogy MI-rendszerekké váljanak. Az MI-modelleket jellemzően az MI-rendszerekbe integrálják, és azok részét képezik”*¹⁸.
21. Az Európai Adatvédelmi Testület úgy értelmezi, hogy a mesterségesintelligencia-modell kérelemben javasolt fogalom meghatározása szűkebb, mint a mesterséges intelligenciáról szóló rendeletben szereplő fogalom meghatározás, mivel az a következőképpen utal a „mesterségesintelligencia-modell” fogalmára: *„magában foglalja a mesterséges intelligencia, a gépi tanulás, a mélytanulás vagy más kapcsolódó kezelési kontextusokban a betanítási adathalmazra alkalmazott betanítási mechanizmusok eredményeként létrejövő terméket”,* és továbbá meghatározza, hogy *„A kifejezés olyan mesterségesintelligencia-modellekre vonatkozik, amelyeket további betanításra, finomhangolásra és/vagy fejlesztésre szánnak, valamint olyan mesterségesintelligencia-modellekre, amelyeket nem.”*¹⁹
22. Ennek alapján az Európai Adatvédelmi Testület azzal az értelmezéssel fogadta el ezt a véleményt, hogy egy mesterségesintelligencia-rendszer egy mesterségesintelligencia-modellre támaszkodik a kívánt cél elérése érdekében, a modellt egy nagyobb keretrendszerbe beépítve (pl. egy ügyfélszolgálati mesterségesintelligencia-rendszer egy korábbi beszélgetés adataival betanított mesterségesintelligencia-modellt használhat a felhasználói kérdések megválaszolásához).
23. Továbbá a jelen vélemény szempontjából releváns mesterségesintelligencia-modellek (vagy „modellek”) azok, amelyeket betanítási folyamat során fejlesztettek ki. Ez a betanítási folyamat a fejlesztési szakasz részét képezi, amelynek keretében a modellek adatokból tanulnak, hogy ellássák a kívánt feladatot. Ennélfogva a betanítási folyamathoz szükség van egy adathalmazra, amelyből a modell azonosítja és „megtanulja” a mintákat. Ezekben az esetekben a modell különböző technikákat használ a betanítási adathalmazból kinyert tudás ábrázolásának létrehozására. Különösen ez a helyzet a gépi tanulás esetében.
24. A gyakorlatban minden mesterségesintelligencia-modell egy olyan algoritmus, amelynek működését elemek összessége határozza meg. A mélytanulási modellek például gyakran olyan neurális hálózat formájában jelennek meg, amely több rétegből áll, melyek csomópontokat tartalmaznak, melyeket súlyokkal rendelkező élek kötnek össze, és amelyeket a betanítás során úgy igazítanak ki, hogy megtanulják a bemenetek és a kimenetek közötti kapcsolatot. Az egyszerű mélytanulási modell jellemzői a következők lennének: i) az egyes rétegek típusa és mérete, ii) az egyes élekhez rendelt súly (néha „paramétereknek” is nevezik), iii) a rétegek közötti aktiválási funkciók²⁰, és esetleg iv) a rétegek közötti egyéb műveletek. Egy egyszerű mélytanulási modell képosztályozásra való betanításakor például a bemenetek (a **képpixelek**) a kimenetekhez kapcsolódnak, és a súlyokat úgy lehet módosítani, hogy legtöbbször a megfelelő kimenet jöjjön létre.

¹⁸ A mesterséges intelligenciáról szóló rendelet (97) preambulumbekzdése

¹⁹ Kérelem, 3. o.

²⁰ Azaz olyan funkciók, amelyek a bemenetek és a súlyok alapján kiszámítják a neurális csomópont kimenetét, amelyet ezután a neurális hálózat következő rétegére küldenek.

25. A mélytanulási modellek további példái közé tartoznak a nagy nyelvi modellek és a generatív mesterséges intelligencia, amelyeket például emberihez hasonló tartalmak generálására és új adatok létrehozására használnak.
26. **A fenti megfontolások alapján, a kérelemmel összhangban e vélemény csak azon mesterségesintelligencia-modellek részalmazára terjed ki, amelyek az ilyen modellek személyes adatokkal való betanításának eredményei.**

3 A kérelem érdemi részéről

3.1 A mesterségesintelligencia-modellek jellegéről a személyes adatok meghatározásával kapcsolatban

27. Az általános adatvédelmi rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerint a személyes adat „*az azonosított vagy azonosítható természetes személyre*” (azaz az érintettre) vonatkozó bármely információ. Ezenkívül az általános adatvédelmi rendelet (26) preambulumbekzdése úgy rendelkezik, hogy az adatvédelem elveit az anonim információkra nem kell alkalmazni, nevezetesen olyan információkra, amelyek nem azonosított vagy azonosítható természetes személyre vonatkoznak, figyelembe véve „*az adatkezelő vagy más személy által észszerűen valószínűleg használható valamennyi eszközt*”. Ebbe beletartoznak az alábbiak: i. az olyan adatok, amelyek soha nem vonatkoztak azonosított vagy azonosítható személyhez; és ii. az olyan személyes adatok, amelyeket oly módon anonimizáltak, hogy az érintett nem vagy már nem azonosítható.
28. Ennek megfelelően a kérelem 1. kérdésére²¹ annak elemzésével lehet válaszolni, hogy a személyes adatok kezelésével járó betanítás eredményeként létrejövő mesterségesintelligencia-modellt minden esetben anonimnak kell-e tekinteni. A kérdés megfogalmazása alapján az Európai Adatvédelmi Testület ebben a részben a mesterségesintelligencia-modell „betanításának” folyamatára fog hivatkozni.
29. Az Európai Adatvédelmi Testület mindenekelőtt a következő általános megfontolásokat kívánja kifejteni. A mesterségesintelligencia-modelleket – függetlenül attól, hogy személyes adatokkal tanítják-e be őket vagy sem – általában úgy alakítják ki, hogy előrejelzéseket adjanak vagy következtetéseket vonjanak le, azaz következtessenek. Továbbá a személyes adatokkal betanított mesterségesintelligencia-modelleket gyakran úgy tervezik, hogy azokra az egyénekre vonatkozóan vonjanak le következtetéseket, akik különböznek azoktól, akiknek személyes adatait a mesterségesintelligencia-modell betanításához felhasználták. Egyes mesterségesintelligencia-modelleket azonban kifejezetten úgy alakítanak ki, hogy személyes adatokat szolgáltatassanak azokra az egyénekre vonatkozóan, akiknek a személyes adatait a modell betanítására vagy valamilyen módon az ilyen adatok rendelkezésre bocsátására használták fel. Ezekben az esetekben az ilyen mesterségesintelligencia-modellek természetüknél fogva (és jellemzően szükségszerűen) tartalmaznak azonosított vagy azonosítható természetes személyre vonatkozó információkat, és így személyes adatok kezelésével járnak. Ennek következtében az ilyen típusú mesterségesintelligencia-modellek nem tekinthetők anonimnak. Ez lenne a helyzet például i. egy olyan generatív modell esetében, amelyet egy személy hangfelvételei alapján finomhangolnak, hogy utánozza a személy

²¹ „A személyes adatok felhasználásával betanított végleges mesterségesintelligencia-modell minden esetben úgy tekinthető, hogy nem felel meg a személyes adatok fogalommmeghatározásának (az általános adatvédelmi rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerint)?”

hangját; vagy ii. bármely olyan modell esetében, amelyet úgy terveztek, hogy a betanításból származó személyes adatokkal válaszoljon, amikor egy adott személyre vonatkozó információkat kérnek.

30. A fenti megfontolások alapján a kérelem 1. kérdésének megválaszolásakor az Európai Adatvédelmi Testület az olyan mesterségesintelligencia-modellek esetére összpontosít, amelyeket nem úgy terveztek, hogy a betanítási adatokhoz kapcsolódó személyes adatokat szolgáltatassanak.
31. Az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy még ha a mesterségesintelligencia-modellt nem szándékosan úgy tervezték, hogy a betanítási adatokból azonosított vagy azonosítható természetes személyre vonatkozó információkat állítson elő, a betanítási adatállományból származó információk, beleértve a személyes adatokat is, továbbra is „elnyelődhetnek” a modell paramétereiben, nevezetesen matematikai objektumokon keresztül ábrázolva. Eltérhetnek az eredeti betanítási adatpontoktól, de továbbra is megőrizhetik ezen adatok eredeti információit, amelyek végül közvetlenül vagy közvetve kinyerhetők vagy más módon megszerezhetők a modellből. Ha egy mesterségesintelligencia-modellből észszerűen valószínűsíthetően használt eszközökkel olyan azonosított vagy azonosítható személyekre vonatkozó információk nyerhetők ki, akiknek személyes adatait a modell betanításához felhasználták, akkor megállapítható, hogy az ilyen modell nem anonim.
32. E tekintetben a kérelem megállapítja, hogy „A meglévő kutatási publikációk rávilágítanak néhány olyan lehetséges sebezhetőségre, amelyek a mesterségesintelligencia-modellekben fennállhatnak, és amelyek személyes adatok kezelését eredményezhetik,²² valamint személyes adatok kezelésére, amely akkor történhet, amikor modelleket más adatokkal való használatra vezetnek be, akár alkalmazásprogramozási felületeken (API-k), akár „prompt” felületeken keresztül”²³.
33. Hasonlóképpen, az adatok kinyerésének oktatására irányuló kutatás különösen dinamikus²⁴. Ez azt mutatja, hogy bizonyos esetekben lehetséges olyan eszközök használata, amelyek észszerűen valószínűen alkalmasak arra, hogy egyes mesterségesintelligencia-modellekből személyes adatokat nyerjenek ki, vagy egyszerűen csak véletlenül személyes adatokhoz jussanak egy mesterségesintelligencia-moddellel való interakció révén (például egy mesterségesintelligencia-rendszer részeként). Az ezen a területen végzett folyamatos kutatási erőfeszítések segítenek a

²² Ilyen például az adattartalmazásra következtető támadás (OWASP) és a modellinverziós támadás (OWASP és Veale és mtsai, 2018).

²³ Kérelem, 1–2. o.

²⁴ Lásd e tekintetben például: i. Veale M., Binns R., Edwards L., 2018, *Algorithms that remember: model inversion attacks and data protection law*. Phil. Trans. R. Soc. A 376: 20180083, elérhető: <http://dx.doi.org/10.1098/rsta.2018.0083>; ii. Brown H., Lee K., Mireshghallah F., Shokri R., and Tramèr F., *What Does it Mean for a Language Model to Preserve Privacy?*, 2022, ACM Digital Library, FAccT '22, 2022. június 20., Szöul, Koreai Köztársaság, elérhető: <https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/3531146.3534642>; iii. Vassilev A., Oprea A., Fordyce A., Anderson H., *Adversarial Machine Learning A Taxonomy and Terminology of Attacks and Mitigations*, 2024. január, National Institute of Standards and Technology, elérhető: <https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/ai/NIST.AI.100-2e2023.pdf>; iv. Carlini N., Tramèr F., Wallace E., Jagielski M., Herbert-Voss A., Lee K., Roberts A., Brown T., Song D., Erlingsson U., Oprea A., Raffel C., *Extracting Training Data from Large Language Models*, arXiv:2012.07805v2 [cs.CR] 2021. június 15., elérhető: <https://arxiv.org/pdf/2012.07805>; v. Fredrikson M., Jha S., Ristenpart T., *Model Inversion Attacks that Exploit Confidence Information and Basic Countermeasures*, ACM Digital Library, 2015. október 12., elérhető: <https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/2810103.2813677>; vi. Zhang Y., Jia R., Pei H., Wang W., Li B., Song D., *The Secret Revealer: Generative Model-Inversion Attacks Against Deep Neural Networks*, arXiv:1911.07135v2 [cs.LG] 2020. április 18., elérhető: <https://arxiv.org/pdf/1911.07135>.

regurgitáció²⁵ és a személyes adatok kinyerése fennmaradó kockázatainak további értékelésében minden adott esetben.

34. **A fenti megfontolások alapján az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy a személyes adatokkal betanított mesterségesintelligencia-modellek nem tekinthetők minden esetben anonimnak. Ehelyett azt, hogy egy mesterségesintelligencia-modell anonim-e, egyedi kritériumok alapján, eseti alapon kell értékelni.**

3.2 Azokról a körülményekről, amelyek mellett a mesterségesintelligencia-modellek anonimnak tekinthetők, és ennek bemutatásáról

35. A kérelem 1. kérdését²⁶ illetően az Európai Adatvédelmi Testületet felkérlik annak tisztázására, milyen körülmények között tekinthető anonimnak egy olyan mesterségesintelligencia-modell, amelyet személyes adatok felhasználásával tanítottak be. A kérelem 1. kérdése i. pontjának a) alpontját²⁷ illetően az Európai Adatvédelmi Testületet felkérlik annak tisztázására, hogy a felügyeleti hatóságoknak milyen bizonyítékot és/vagy dokumentációt kell figyelembe venniük a mesterségesintelligencia-modell anonimitásának értékelése során.

3.2.1 A szóban forgó kontextusban az anonimizálással kapcsolatos általános megfontolások

36. A „bármely információ” kifejezésnek az általános adatvédelmi rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerinti „személyes adat” fogalom meghatározásában való használata azt a célt tükrözi, hogy e fogalomnak tág alkalmazási kört tulajdonítsanak, amely magában foglal mindenfajta információt, feltéve, hogy azok „vonatkoznak” az érintettre, akit közvetlenül vagy közvetve azonosítottak vagy azonosítható.
37. Az információ akkor is vonatkozhat természetes személyre, ha technikailag úgy van rendszerezve vagy kódolva (például csak géppel olvasható formátumban, függetlenül attól, hogy védett vagy nyílt-e), hogy az nem teszi azonnal nyilvánvalóvá az adott természetes személlyel való kapcsolatot. Ilyen esetekben szoftveralkalmazások használhatók meghatározott adatok egyszerű azonosítására, felismerésére és kinyerésére. Ez különösen igaz az olyan mesterségesintelligencia-modellekre, amelyek esetében a paraméterek a betanítási adatok közötti statisztikai kapcsolatokat reprezentálják, és lehetséges lehet pontos vagy pontatlan (mivel statisztikailag következtetett) személyes adatok kinyerése, akár közvetlenül a modellben szereplő adatok közötti kapcsolatokról, akár a modell lekérdezésével.
38. Mivel a mesterségesintelligencia-modellek általában nem tartalmazznak közvetlenül elkülöníthető vagy összekapcsolható adatrekordokat, hanem inkább a modellben szereplő adatok közötti valószínűségi kapcsolatokat reprezentáló paramétereket, reális forgatókönyvek esetén lehetséges lehet információkra következtetni²⁸ a modellből (például adattartalmazásra következtetés). Ennek

²⁵ Egy generatív mesterséges intelligencián alapuló mesterségesintelligencia-rendszer esetében a regurgitáció annak a helyzetnek felel meg, amikor a kimenetek közvetlenül a betanítási adatokhoz kapcsolódnak.

²⁶ „Milyen körülmények között merülhet ez fel?”

²⁷ „Ha igen, hogyan lehet bizonyítani, hogy milyen lépéseket tettek annak biztosítása érdekében, hogy a mesterségesintelligencia-modell ne kezeljen személyes adatokat?”

²⁸ (i) Carlini N., Chien S., Nasr M., Song S., Terzis A., Tramer F., *Membership Inference Attacks From First Principles*, arXiv:2112.03570, elérhető: <https://arxiv.org/abs/2112.03570>;

(ii) Crețu A.M., Guépin F., and De Montjoye Y.A., *Correlation inference attacks against machine learning models*. Sci. Adv. 10, ead9260(2024). DOI:10.1126/sciadv.ad9260 elérhető: <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.ad9260>;

(iii) Dana L., Pydi M. S., Chevalere Y., *Memorization in Attention-only Transformers* arXiv:2411.10115v1 [cs.AI] 2024. november 15., elérhető: <https://arxiv.org/abs/2411.10115>;

következtében ahhoz, hogy a felügyeleti hatóság egyetértsen az adatkezelővel abban, hogy egy adott mesterségesintelligencia-modell anonimnak tekinthető, ellenőriznie kell legalább azt, hogy kapott-e elegendő bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy észszerű eszközökkel: i. a betanítási adatokhoz kapcsolódó személyes adatok nem nyerhetők ki²⁹ a modellből; és ii. a modell lekérdezésekor előállított bármely kimenet nem vonatkozik azokra az érintetteknek, akiknek személyes adatait a modell betanításához felhasználták.

39. A felügyeleti hatóságoknak három elemet kell figyelembe venniük annak értékelése során, hogy ezek a feltételek teljesülnek-e.
40. Először is, a felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük a 29. cikk szerinti munkacsoport legutóbbi véleményeiben és/vagy az Európai Adatvédelmi Testület e kérdéssel kapcsolatos iránymutatásaiban azonosított elemeket. Ami az e vélemény időpontjában történő anonimizálást illeti, a felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük a 29. cikk szerinti munkacsoport anonimizálási technikákról szóló, 05/2014. sz. véleményében (a továbbiakban: **a 29. cikk szerinti munkacsoport 05/2014. sz. véleménye**) foglalt elemeket, amely vélemény szerint amennyiben nem lehetséges az állítólagosan anonim adatkészletből származó információk elkülönítése, összekapcsolása és következtetése, az adatok anonimnak tekinthetők³⁰. Azt is kimondja, hogy „*valahányszor egy javaslat nem teljesít egy kritériumot, az azonosítási kockázatokat alaposan ki kell elemezni*”³¹. **Tekintettel a kinyerés és következtetés fent említett valószínűségére, az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy a mesterségesintelligencia-modellek nagy valószínűséggel igénylik az azonosítási kockázatok ilyen alapos értékelését.**
41. Másodszer, ezt az értékelést „*minden olyan eszköz figyelembevételével kell elvégezni, amelyet az adatkezelő vagy más személy észszerűen valószínűleg felhasznál*” az egyének azonosítására³², és ezen

(iv) Gehrke M., Liebenow J., Mohammadi E. & Braun T. és mtsai. *Lifting in Support of Privacy-Preserving Probabilistic Inference*. Künstl Intell, 2024. június 13., elérhető: <https://doi.org/10.1007/s13218-024-00851-y>;

(v) Hu H., *Membership Inference Attacks and Defenses on Machine Learning Models Literature*, elérhető: <https://github.com/HongshengHu/membership-inference-machine-learning-literature>;

(vi) Nasr M., Carlini N., Hayase J., Jagielski M., Cooper A. F., Ippolito D., Choquette-Choo C. A., Wallace E., Tramèr F., and Lee K., *Scalable Extraction of Training Data from (Production) Language Models*, arXiv:2311.17035 2023. november 28., elérhető: <https://arxiv.org/abs/2311.17035>;

(vii) Shokri R., Stronati M., Song C., Shmatikov V., *Membership Inference Attacks against Machine Learning Models* arXiv:1610.05820v2 [cs.CR], 2017. március 21., elérhető: <https://arxiv.org/abs/1610.05820>;

(viii) Staab R., Vero M., Mislav Balunović, Martin Vechev, 2024, *Beyond Memorization: Violating Privacy Via Inference with Large Language Models*, arXiv:2310.07298v2, 2024. május 6., elérhető: <https://arxiv.org/abs/2310.07298>;

(ix) Wu F., Cui L., Yao S., Yu S., *Inference Attacks in Machine Learning as a Service: A Taxonomy, Review, and Promising Directions* arXiv:2406.02027v1 [cs.LG], 2024. június 27., elérhető: <https://arxiv.org/abs/2406.02027v1>;

(x) Zhang J., Das D., Kamath G., Tramèr F., *Membership Inference Attacks Cannot Prove that a Model Was Trained On Your Data* arXiv:2409.19798v1, [cs.LG], 2024. szeptember 29., elérhető: <https://arxiv.org/abs/2409.19798>;

(xi) Zhou Z., Xiang J., Chen C., and Su S., *Quantifying and Analyzing Entity-Level Memorization in Large Language Models*, arXiv:2308.15727v2 [cs.CL] 2023. november 5., elérhető: <https://arxiv.org/abs/2308.15727>.

²⁹ A kinyerés különösen azt az esetet foglalja magában, amikor a személyes adatok magából a mesterségesintelligencia-modellből származnak, a lekérdezési felületek kevés használatával vagy azok használata nélkül.

³⁰ A 29. cikk szerinti munkacsoport 05/2014. sz. véleménye, 24. o

³¹ A 29. cikk szerinti munkacsoport 05/2014. sz. véleménye, 24. o

³² Az EUB 2016. október 19-i ítélete, C-582/14. sz. ügy, *Breyer kontra Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2016:779), 43. pont

eszközök meghatározásának objektív tényezőkön kell alapulnia, amint azt az általános adatvédelmi rendelet (26) preambulumbekzdése kifejti, amelyek a következket foglalhatják magukban:

- a. a betanítási adatoknak, a mesterségesintelligencia-modellnek és a betanítási eljárásnak a jellemzői³³;
- b. az a kontextus, amelyben a mesterségesintelligencia-modellt kiadják és/vagy kezelik³⁴;
- c. azok a kiegészítő információk, amelyek lehetővé teszik az azonosítást, és amelyek az adott személy rendelkezésére állhatnak;
- d. a költségek és az idő, amelyre az adott személynek szüksége lenne ahhoz, hogy megszerezze ezeket a kiegészítő információkat (amennyiben azok még nem állnak rendelkezésre)³⁵; és
- e. az adatkezelés időpontjában rendelkezésre álló technológia, valamint a technológiai fejlődés³⁶.

42. Harmadszor, a felügyeleti hatóságoknak mérlegelniük kell, hogy az adatkezelők felmérték-e az adatkezelő és a különböző „más személyek” általi azonosítás kockázatát, beleértve a mesterségesintelligencia-modellhez nem szándékosan hozzáférő harmadik feleket, figyelembe véve azt is, hogy észszerűen feltételezhető-e, hogy képesek hozzáférni a szóban forgó adatokhoz vagy kezelni azokat.
43. **Összefoglalva, az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy ahhoz, hogy egy mesterségesintelligencia-modell észszerű eszközökkel anonimnak minősüljön, mind i) a személyes adatok közvetlen (beleértve a valószínűségi) kinyerése valószínűségének azon személyek tekintetében, akiknek személyes adatait a modell betanításához felhasználták; valamint ii) az ilyen személyes adatokhoz lekérdezéseken keresztül – szándékos vagy nem szándékos – hozzájutás valószínűségének jelentéktelennek kell lennie³⁷ bármely érintett számára. Alapértelmezés szerint a felügyeleti hatóságoknak úgy kell tekinteniük, hogy a mesterségesintelligencia-modellekhez valószínűleg szükség van az azonosítás valószínűségének alapos értékelésére annak érdekében, hogy lehetséges anonim jellegükre vonatkozó következtetést lehessen levonni. Ezt a valószínűséget „az adatkezelő vagy más személy által észszerűen valószínűsíthetően használt összes eszköz” figyelembevételével kell értékelni, és figyelembe kell venni a modell nem szándékos (újra)felhasználását vagy nyilvánosságra hozatalát is.**

3.2.2 Az azonosítás fennmaradó valószínűségének értékelésére szolgáló elemek

44. Míg a fejlesztési és a bevezetési szakaszban egyaránt tehetők intézkedések annak valószínűségének csökkentése érdekében, hogy egy mesterségesintelligencia-modellből személyes adatokhoz lehessen jutni, a mesterségesintelligencia-modell anonimitásának értékelése során figyelembe kell venni a modellhez való közvetlen hozzáférést is.

³³ Ez magában foglalja az olyan jellemzőket, mint a betanítási adatrekordok egyedisége, az információk pontossága, az aggregáció, a véletlenszerűség, és különösen azt, hogy ezek hogyan befolyásolják az azonosítással szembeni sebezhetőséget.

³⁴ Ez olyan kontextuális elemeket is magában foglal, mint például a hozzáférés bizonyos személyekre való korlátozása és a jogi biztosítékok.

³⁵ Az EUB 2024. március 7-i ítélete, C-479/22 P. sz. ügy, *OC kontra Európai Bizottság* (ECLI:EU:C:2024:215), 50. pont

³⁶ Az EUB 2024. március 7-i ítélete, C-479/22 P. sz. ügy, *OC kontra Európai Bizottság* (ECLI:EU:C:2024:215), 50. pont

³⁷ Az EUB 2016. október 19-i ítélete, C-582/14. sz. ügy, *Breyer kontra Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2016:779), 46. pont, valamint az EUB 2024. március 7-i ítélete, C-479/22 P. sz. ügy, *OC kontra Európai Bizottság* (ECLI:EU:C:2024:215), 51. pont

45. Ezenkívül a felügyeleti hatóságoknak eseti alapon kell értékelniük, hogy az adatkezelő által a mesterségesintelligencia-modell anonimitásának biztosítása és bizonyítása érdekében végrehajtott intézkedések megfelelőek és hatékonyak-e.
46. A felügyeleti hatóság értékelésének következtetése különbözhet egy nyilvánosan hozzáférhető mesterségesintelligencia-modell – amely ismeretlen számú ember számára elérhető, és ismeretlen számú módszerrel próbál személyes adatokat kinyerni – és egy csak alkalmazottak számára hozzáférhető belső mesterségesintelligencia-modell között. Bár a felügyeleti hatóságoknak mindkét esetben ellenőrizniük kell, hogy az adatkezelők eleget tettek-e az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti elszámoltathatósági és 24. cikke szerinti kötelezettségüknek, a más személyek által „valószínűsíthetően alkalmazott eszközök” hatással lehetnek a figyelembe veendő lehetséges forgatókönyvek körére és jellegére. Ennek következtében a modell fejlesztésének és bevezetésének kontextusától függően a felügyeleti hatóságok a tesztelés és a támadásokkal szembeni ellenállás különböző szintjeit vehetik figyelembe.
47. E tekintetben az Európai Adatvédelmi Testület az alábbiakban egy nem előíró és nem kimerítő jellegű felsorolást ad azon lehetséges elemekről, amelyeket a felügyeleti hatóságok figyelembe vehetnek az adatkezelő anonimitásra vonatkozó állításának értékelésekor. Más megközelítések is lehetségesek, ha azok egyenértékű védelmi szintet nyújtanak, különösen a technika állását figyelembe véve.
48. Az alább felsorolt elemek megléte vagy hiánya nem döntő kritérium egy mesterségesintelligencia-modell anonimitásának értékeléséhez.

3.2.2.1 A mesterségesintelligencia-modellek kialakítása

49. Ami a mesterségesintelligencia-modellek kialakítását illeti, a felügyeleti hatóságoknak értékelniük kell az adatkezelők által a fejlesztési szakaszban alkalmazott megközelítéseket. E tekintetben figyelembe kell venni négy (az alábbiakban meghatározott) kulcsfontosságú terület alkalmazását és hatékonyságát.

A források kiválasztása

50. Az első értékelési terület a mesterségesintelligencia-modell betanításához használt források kiválasztásának vizsgálatára terjed ki. Ez magában foglalja a felügyeleti hatóságok által a személyes adatok gyűjtésének elkerülése vagy korlátozása érdekében tett lépések értékelését, beleértve többek között i. a kiválasztási kritériumok megfelelőségét; ii. a kiválasztott források relevanciáját és megfelelőségét a tervezett cél(ok) szempontjából; és iii. a nem megfelelő források kizárását.

Az adatok előkészítése és minimalizálása

51. A második értékelési terület az adatoknak a betanítási szakaszhoz való előkészítéséhez kapcsolódik. A felügyeleti hatóságoknak különösen a következőket kell megvizsgálniuk: i. megfontolták-e anonim és/vagy álnevesített személyes adatok felhasználását; és ii. amennyiben úgy döntöttek, hogy nem alkalmaznak ilyen intézkedéseket, ezen döntés okait, figyelembe véve a tervezett célt; iii. a betanítási folyamatba bevont személyes adatok mennyiségének korlátozására alkalmazott adattakarékossági stratégiákat és technikákat; és iv. a modell betanítását megelőzően végrehajtott, a nem releváns személyes adatok eltávolítását célzó adatszűrési eljárásokat.

Módszertani választások a betanítást illetően

52. A harmadik értékelési terület a robusztus módszerek kiválasztására vonatkozik a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése során. A felügyeleti hatóságoknak értékelniük kell azokat a módszertani választásokat, amelyek jelentősen csökkenthetik vagy megszüntethetik az azonosíthatóságot, többek között a következőket: i. az adott módszertan alkalmaz-e regularizációs módszereket a modell általánosításának javítása és a túltanulás csökkentése érdekében; és – ami

döntő fontosságú – ii. az adatkezelő alkalmazott-e a magánéletet tiszteletben tartó, megfelelő és hatékony technikákat (pl. differenciális adatvédelem).

A modell kimeneteire vonatkozó intézkedések

53. Az utolsó értékelési terület a mesterségesintelligencia-modellhez hozzáadott módszerekre vagy intézkedésekre vonatkozik, amelyek esetleg nem befolyásolják annak kockázatát, hogy a modellhez közvetlenül hozzáférő bármely személy személyes adatokat nyer ki közvetlenül, de ami csökkentheti a betanítási adatokhoz kapcsolódó személyes adatok lekérdezések során történő megszerzésének valószínűségét.

3.2.2.2 A mesterségesintelligencia-modellek elemzése

54. Ahhoz, hogy a felügyeleti hatóságok értékeljék a megtervezett mesterségesintelligencia-modell megbízhatóságát az anonimizálás tekintetében, az első lépés annak biztosítása, hogy a kialakítást a terveknek megfelelően fejlesztik ki, és hatékony mérnöki szabályozás alá vonják. A felügyeleti hatóságoknak értékelniük kell, hogy az adatkezelők végeztek-e olyan (belső vagy külső) dokumentumalapú ellenőrzéseket, amelyek magukban foglalják a kiválasztott intézkedések és azok hatásának értékelését az azonosítás valószínűségének korlátozása érdekében. Ez magában foglalhatja a kódfelülvizsgálatokról szóló jelentések elemzését, valamint az érintett modell ismételt azonosítása valószínűségének csökkentése érdekében kiválasztott intézkedések megfelelőségét dokumentáló elméleti elemzést.

3.2.2.3 A mesterségesintelligencia-modellek tesztelése és a támadásokkal szembeni ellenállás

55. Végezetül a felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük az adatkezelő által a modellen végzett tesztek hatókörét, gyakoriságát, mennyiségét és minőségét. A felügyeleti hatóságoknak különösen figyelembe kell venniük, hogy a széles körben ismert, legkorszerűbb támadásokra kiterjedő sikeres tesztelés csak az e támadásokkal szembeni ellenállás bizonyítéka lehet. E vélemény elkészítésének időpontjában ez többek között a következők ellen végzett strukturált tesztelést foglalhatja magában: i. az attribútum- és az adattartalmazásra való következtetést; ii. az exfiltrációt; iii. a betanítási adatok regurgitációját; iv. a modellinverziót; vagy v. a rekonstrukciós támadásokat.

3.2.2.4 Dokumentáció

56. Az általános adatvédelmi rendelet 5., 24., 25. és 30. cikke, valamint – az érintettek jogaira és szabadságaira nézve valószínűsíthetően nagy kockázatot jelentő esetekben – az általános adatvédelmi rendelet 35. cikke előírja az adatkezelők számára, hogy adatkezelési műveleteiket megfelelően dokumentálják. Ez vonatkozik minden olyan adatkezelési műveletre is, amely mesterségesintelligencia-modell betanítását foglalja magában, még akkor is, ha az adatkezelés célja az anonimizálás. A felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük az ilyen dokumentációt és az adatkezelők által végzett adatkezelésből eredő kockázatok rendszeres értékelését, mivel ezek alapvető lépések annak bizonyítására, hogy személyes adatok kezelésére nem kerül sor.
57. **Az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy a felügyeleti hatóságoknak minden olyan esetben figyelembe kell venniük a dokumentációt, amikor egy adott mesterségesintelligencia-moddellel kapcsolatban anonimitásra vonatkozó állítást kell értékelni. Az Európai Adatvédelmi Testület megjegyzi, hogy ha egy felügyeleti hatóság az anonimitásra vonatkozó állítás értékelését követően – többek között a dokumentáció fényében – nem tudja megerősíteni, hogy hatékony intézkedéseket hoztak a mesterségesintelligencia-modell anonimizálására, a felügyeleti hatóságnak módjában állna úgy tekinteni, hogy az adatkezelő nem teljesítette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti elszámoltathatósági kötelezettségeit. Ennélfogva az általános adatvédelmi rendelet egyéb rendelkezéseinek való megfelelést is figyelembe kell venni.**

58. Ideális esetben a felügyeleti hatóságoknak ellenőrizniük kell, hogy az adatkezelő dokumentációja tartalmazza-e a következőket:
- a. az adatvédelmi hatásvizsgálatokkal kapcsolatos információkat, beleértve azokat az értékeléseket és határozatokat is, amelyek megállapították az adatvédelmi hatásvizsgálat szükségtelenségét;
 - b. az adatvédelmi tisztviselő által adott tanácsokat vagy visszajelzéseket (amennyiben adatvédelmi tisztviselőt neveztek ki vagy kellett volna kinevezni);
 - c. a mesterségesintelligencia-modell kialakítása során az azonosítás valószínűségének csökkentése érdekében hozott technikai és szervezeti intézkedésekre vonatkozó információkat, beleértve az ezen intézkedések alapját képező fenyegetettségi modellt és kockázatértékeléseket is. Ennek tartalmaznia kell a betanítási adatkészletek minden egyes forrására vonatkozó konkrét intézkedéseket, beleértve a vonatkozó forrás URL-címét és a megtett (vagy harmadik fél adatkészlet-szolgáltatók által már megtett) intézkedések leírását;
 - d. a modell életciklusának minden egyes szakaszában hozott technikai és szervezési intézkedéseket, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy a modellben ne legyenek személyes adatok, vagy igazolták, hogy a modellben nincsenek személyes adatok;
 - e. a mesterségesintelligencia-modell újraazonosítási technikákkal szembeni elméleti ellenállását bizonyító dokumentációt, valamint a fő támadások (regurgitáció, adattartalmazásra következtető támadások, exfiltráció stb.) sikerének és hatásának korlátozására vagy értékelésére tervezett ellenőrzéseket. Ez különösen a következőket foglalhatja magában: i. a betanítási adatok mennyisége és a modellben lévő paraméterek száma közötti arányt, beleértve a modellre gyakorolt hatás elemzését³⁸; ii. az újraazonosítás valószínűségére vonatkozó mérőszámokat a technika jelenlegi állása alapján; iii. a modell tesztelésének módjáról szóló jelentéseket (ki, mikor, hogyan és milyen mértékben tesztelte) és iv. a tesztek eredményeit;
 - f. a modellt bevezető adatkezelő(k) és/vagy az érintettek rendelkezésére bocsátott dokumentációt, különösen az azonosítás valószínűségének csökkentése érdekében hozott intézkedésekkel és az esetleges fennmaradó kockázatokkal kapcsolatos dokumentációt.

3.3 A mesterségesintelligencia-modellek fejlesztésével és bevezetésével összefüggésben a személyes adatok kezelésének jogalapjaként a jogos érdek megfeleltetéséről

59. A kérelem 2. és 3. kérdésének megválaszolásához az Európai Adatvédelmi Testület először általános észrevételeket tesz néhány olyan fontos szempontról, amelyeket a felügyeleti hatóságoknak – az adatkezelés jogalapjától függetlenül – figyelembe kell venniük annak értékelésekor, hogy az adatkezelők hogyan bizonyíthatják az általános adatvédelmi rendeletnek való megfelelést a mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben. Az Európai Adatvédelmi Testület ezt követően az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontján alapuló személyesadat-

³⁸ Ricciato F., *A Cautionary Reflection on (Pseudo-)Synthetic Data from Deep Learning on Personal Data*, Privacy in Statistical Databases conference (PSD 2024), Antibes, Franciaország, 2024. szeptember, a diák elérhetősége: https://cros.ec.europa.eu/system/files/2024-10/20240926_PSD2024_Ricciato_v6_1.pdf and Belkin M., Hsu D., Ma S., & Mandal S. (2019), *Reconciling modern machine-learning practice and the classical bias–variance trade-off*. Proceedings of the National Academy of Sciences, 2019. július 24., 116(32) 15849-15854, elérhető: <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1903070116>

kezelésről szóló 1/2024. sz. iránymutatásra³⁹ építve mérlegelni fogja a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztésével és bevezetésével összefüggésben a jogos érdek értékeléséhez szükséges három lépést.

3.3.1 Általános észrevételek

60. Az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy az általános adatvédelmi rendelet nem teremt hierarchiát az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében meghatározott különböző jogalapok között⁴⁰.
61. Az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke meghatározza a személyes adatok kezelésére vonatkozó elveket. Az Európai Adatvédelmi Testület kiemeli azokat, amelyek e vélemény szempontjából jelentősek, és azokat a felügyeleti hatóságoknak legalább mérlegelniük kell a konkrét mesterségesintelligencia-modellek értékelésekor, valamint az általános adatvédelmi rendelet egyéb rendelkezéseiből eredő legfontosabb követelményeket, figyelembe véve e vélemény alkalmazási körét.
62. **Az elszámoltathatóság elve** (az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése) – Ez az elv előírja, hogy az adatkezelő felelős az általános adatvédelmi rendeletnek való megfelelésért, továbbá képesnek kell lennie e megfelelés igazolására. E tekintetben a mesterségesintelligencia-modell fejlesztésével vagy bevezetésével összefüggésben személyes adatokat kezelő felek szerepeit és feladatait az adatkezelés megkezdése előtt értékelni kell annak érdekében, hogy az adatkezelők vagy a közös adatkezelők, valamint az adatfeldolgozók (ha vannak) kötelezettségei kezdettől fogva meghatározhatók legyenek.
63. **A jogszerűség, a tisztességes eljárás és az átláthatóság elve** (az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja) – A mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben az adatkezelés jogszerűségének értékelésekor, az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének fényében az Európai Adatvédelmi Testület hasznosnak tartja a személyes adatok kezelése különböző szakaszainak megkülönböztetését⁴¹. A tisztességes eljárás elve, amely szorosan kapcsolódik az átláthatóság elvéhez, megköveteli, hogy a személyes adatok kezelése ne történjen tisztességtelen módszerekkel, megtévesztéssel vagy oly módon, amely „az érintett számára indokolatlanul hátrányos, jogellenesen megkülönböztető, váratlan vagy félrevezető”⁴². Tekintettel az érintett technológiák összetettségére, a személyes adatok mesterségesintelligencia-modellekben történő kezelésére vonatkozó információkat hozzáférhető, érthető és felhasználóbarát módon kell megadni⁴³. A személyes adatok kezelésének átláthatósága magában foglalja különösen az általános adatvédelmi

³⁹ Lásd: az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0. változat, elfogadva: 2024. október 8.

⁴⁰ Uo., 1. pont

⁴¹ Az Európai Adatvédelmi Testület jelentése a ChatGPT munkacsoport által végzett munkáról, elfogadva 2024. május 23-án, 14. pont

⁴² Az Európai Adatvédelmi Testület jelentése a ChatGPT munkacsoport által végzett munkáról, elfogadva 2024. május 23-án, 23. pont; az Európai Adatvédelmi Testület 4/2019. sz. iránymutatása a 25. cikk szerinti beépített és alapértelmezett adatvédelemről, 2.0 változat, elfogadva 2020. október 20-án, 69. pont; a 29. cikk szerinti munkacsoport iránymutatása az (EU) 2016/679 rendelet szerinti átláthatóságról, felülvizsgálva és elfogadva 2018. április 11-én, az Európai Adatvédelmi Testület által jóváhagyva 2018. május 25-én, 2. pont

⁴³ A 29. cikk szerinti munkacsoport iránymutatása az (EU) 2016/679 rendelet szerinti átláthatóságról, felülvizsgálva és elfogadva 2018. április 11-én, az Európai Adatvédelmi Testület által jóváhagyva 2018. május 25-én, 5. pont

rendelet 12–14. cikkében⁴⁴ meghatározott tájékoztatási kötelezettségeknek való megfelelést, amely automatizált döntéshozatal esetén – ideértve a profilalkotást is – érdemi tájékoztatást is előír az alkalmazott logikáról, valamint az adatkezelés jelentőségéről és az érintettre nézve várható következményeiről⁴⁵. Szem előtt tartva, hogy a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztési szakaszai magukban foglalhatják nagy mennyiségű adat gyűjtését nyilvánosan hozzáférhető forrásokból (például webes szűretelési technikák révén), az általános adatvédelmi rendelet 14. cikke (5) bekezdésének b) pontja szerinti kivételre való támaszkodás szigorúan arra az esetre korlátozódik, amikor a rendelkezés követelményei teljes mértékben teljesülnek⁴⁶.

64. **A célhoz kötöttség és az adattakarékosság elve** (az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontja) – Az adattakarékosság elvével összhangban a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése és bevezetése megköveteli, hogy a személyes adatok az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak legyenek, és a szükségesre korlátozódjanak. Ez magában foglalhatja a személyes adatoknak a lehetséges torzítások és hibák kockázatának elkerülése érdekében végzett kezelését, ha ez a célban egyértelműen és konkrétan azonosított, és a személyes adatok szükségesek e cél eléréséhez (pl. más adatok – beleértve a szintetikus vagy anonimizált adatokat is – kezelésével nem lehet hatékonyan elérni)⁴⁷. A 29. cikk szerinti munkacsoport már hangsúlyozta, hogy „*az adatgyűjtés célját egyértelműen és konkrétan meg kell határozni [...]*”⁴⁸. Annak értékelésekor, hogy a kitűzött cél jogszerű, konkrét és egyértelmű-e, és hogy az adatkezelés megfelel-e az adattakarékosság elvének, először azonosítani kell a szóban forgó adatkezelési tevékenységet. Nevezetesen, a fejlesztési vagy bevezetési szakaszok különböző részei ugyanazon vagy különböző adatkezelési tevékenységeknek minősülhetnek, és egymást követő adatkezelők vagy közös adatkezelők részvételével kerülhet sor rájuk. Bizonyos esetekben már a fejlesztés korai szakaszában meg lehet határozni, hogy milyen célt követnek majd a mesterségesintelligencia-modell bevezetése során. Még ha ez nem is így van, akkor is egyértelműnek kell lennie a bevezetés bizonyos összefüggéseinek, és ezért figyelembe kell venni, hogy ez az összefüggés hogyan határozza meg a fejlesztés célját. Az adatkezelés céljának egy adott fejlesztési szakaszban történő felülvizsgálatakor a felügyeleti hatóságoknak bizonyos fokú részletességre és arra vonatkozó magyarázatra kell számítaniuk az adatkezelő(k)től, hogy ezek a részletek hogyan határozzák meg az adatkezelés célját. Ez magában foglalhatja például a fejlesztett mesterségesintelligencia-modell típusára, várható funkcióira és bármely más, az adott szakaszban már ismert releváns kontextusra vonatkozó információkat. A bevezetés kontextusa magában foglalhatja például azt is, hogy a modellt belső bevezetésre fejlesztik-e, hogy az adatkezelő a modellt a fejlesztést követően el kívánja-e adni vagy forgalmazni harmadik feleknek, beleértve azt is, hogy a modellt elsősorban kutatási vagy kereskedelmi célokra kívánják-e bevezetni.

⁴⁴ Lásd még az általános adatvédelmi rendelet (39) preambulumbekzdését, amely kimondja, hogy „*A természetes személyek számára átláthatónak kell lennie, hogy a rájuk vonatkozó személyes adataikat hogyan gyűjtik, használják fel, azokba hogy tekintenek bele vagy milyen egyéb módon kezelik, valamint azzal összefüggésben, hogy a személyes adatokat milyen mértékben kezelik vagy fogják kezelni*”.

⁴⁵ Az általános adatvédelmi rendelet 13. cikke (2) bekezdésének f) pontja és az általános adatvédelmi rendelet 14. cikke (2) bekezdésének g) pontja.

⁴⁶ Az Európai Adatvédelmi Testület jelentése a ChatGPT munkacsoport által végzett munkáról, elfogadva 2024. május 23-án, 27. pont

⁴⁷ Emellett a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet 10. cikkének (5) bekezdése konkrét szabályokat ír elő a nagy kockázatú mesterségesintelligencia-rendszerekkel kapcsolatban a személyes adatok különleges kategóriáinak kezelésére vonatkozóan a torzítások észlelésének és korrekciójának biztosítása céljából.

⁴⁸ A 29. cikk szerinti munkacsoport 03/2013 számú véleménye a célhoz kötöttségről (WP203), 15–16. o.

65. **Az érintett jogai** (az általános adatvédelmi rendelet III. fejezete) – Annak ellenére, hogy a felügyeleti hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy az érintettek valamennyi jogát tiszteletben tartsák a mesterségesintelligencia-modellek adatkezelők általi fejlesztése és bevezetése során, az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy amennyiben az adatkezelő jogos érdekre hivatkozik jogalapként, az általános adatvédelmi rendelet 21. cikke szerinti tiltakozáshoz való jog alkalmazandó, és azt biztosítani kell⁴⁹.

3.3.2 Megfontolások a jogos érdek értékelésének három lépésére vonatkozóan a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztésével és bevezetésével összefüggésben

66. Annak megállapítása érdekében, hogy az adott személyesadat-kezelés alapulhat-e az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontján, a felügyeleti hatóságoknak ellenőrizniük kell, hogy az adatkezelők gondosan értékelték és dokumentálták-e, hogy az alábbi három kumulatív feltétel teljesül-e: i. az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekének érvényesítése; ii. az adatkezelés a jogos érdek érvényesítéséhez szükséges; és iii. a jogos érdekekkel szemben nem élveznek elsőbbséget az érintettek érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai⁵⁰.

3.3.2.1 Első lépés – Jogos érdek érvényesítése az adatkezelő vagy harmadik fél által

67. Az érdek az a szélesebb körű érdekelttség vagy előny, amellyel egy adatkezelő vagy harmadik fél egy adott adatkezelési tevékenység végzése során rendelkezhet⁵¹. Bár az általános adatvédelmi rendelet és az EUB több érdeket is jogszerűnek ismert el⁵², egy adott érdek jogszerűségének értékelése eseti alapon történő elemzés eredménye kell, hogy legyen.
68. Amint arra az Európai Adatvédelmi Testület a jogos érdekről szóló iránymutatásában emlékeztetett⁵³, valamely érdek akkor tekinthető jogosnak, ha a következő három kumulatív kritérium teljesül:

⁴⁹ Az általános adatvédelmi rendelet 21. cikke szerint, amennyiben az érintett a saját helyzetével kapcsolatos okokból tiltakozik személyes adatainak kezelése ellen, az adatkezelő a személyes adatokat nem kezelheti tovább, kivéve, ha az adatkezelő bizonyítja, hogy az adatkezelést olyan kényszerítő erejű jogos okok indokolják, amelyek elsőbbséget élveznek az érintett érdekeivel, jogaival és szabadságaival szemben, vagy amelyek jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez vagy védelméhez kapcsolódnak. Ennek következtében a felügyeleti hatóságoknak két szempontot kell figyelembe venniük: azt, hogy az adatkezelő képes-e bizonyítani az ilyen kényszerítő erejű jogos okokat, és hogy a tiltakozáshoz való jog gyakorolható-e.

⁵⁰ EUB, 2023. július 4-i ítélet, C-252/21. sz. ügy, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 106. pont; EUB, 2019. december 11-i ítélet, C-708/18. sz. ügy, *Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA* (ECLI:EU:C:2019:1064), 40. pont Lásd még: az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 12. és azt követő pont. Amint arra ezen iránymutatás is emlékeztet, ezt „az értékelést az adatkezelés megkezdésekor kell elvégezni, az adatvédelmi tisztviselő bevonásával (ha van ilyen), és azt az adatkezelőnek az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározott elszámoltathatóság elvével összhangban dokumentálnia kell”.

⁵¹ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 14. pont

⁵² Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 16. pont

⁵³ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 17. pont

- a. Az érdek jogszerű⁵⁴;
 - b. Az érdek egyértelműen és pontosan megfogalmazott ; és
 - c. Az érdek valós és fennálló, nem pedig spekulatív.
69. A jogos érdek értékeléséhez szükséges két másik lépéstől függően a következő példák jogos érdekek minősülhetnek a mesterségesintelligencia-modellekkel összefüggésben: i. egy társalgási ügynök szolgáltatásának fejlesztése a felhasználók segítésére; ii. egy mesterségesintelligencia-rendszer fejlesztése a család tartalmak vagy viselkedés felismerésére; és iii. a fenyegetések felismerésének javítása egy információs rendszerben.
- 3.3.2.2 Második lépés – Az adatkezelés jogos érdek érvényesítése céljából való szükségességének elemzése*
70. Az értékelés második lépése annak megállapítása, hogy a személyes adatok kezelése szükséges-e a jogos érdek(ek) érvényesítéséhez⁵⁵ („szükségességi teszt”).
71. Az általános adatvédelmi rendelet (39) preambulumbekzdése megállapítja, hogy *„személyes adatok csak abban az esetben kezelhetők, ha az adatkezelés célját egyéb eszközzel észszerű módon nem lehetséges elérni”*. Az EUB és az Európai Adatvédelmi Testület korábbi iránymutatása szerint az adatkezelés szükségességére vonatkozó feltételt az érintettek alapvető jogainak és szabadságainak fényében és az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglalt adattakarékosság elvével összefüggésben kell megvizsgálni⁵⁶.
72. Az EUB által hivatkozott módszer figyelembe veszi az adatkezelés kontextusát, valamint az adatkezelőre és az érintettekre gyakorolt hatásokat. A szükségesség értékelése ezért két elemből áll:

⁵⁴ EUB, 2024. október 4-i ítélet, C-621/22. sz. ügy, *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond* (ECLI:EU:C:2024:857), 49. pont, amelyben az EUB hangsúlyozta, hogy a jogos érdek nem lehet ellentétes a joggal. E tekintetben az Európai Adatvédelmi Testület hangsúlyozza, hogy adott esetben a jogszabályi kereteket is figyelembe kell venni egy adott érdek jogszerűségének értékelésekor. Lásd például: A digitális szolgáltatások egységes piacról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 európai parlamenti és tanácsi rendelet (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) 26. cikkének (3) bekezdése és 28. cikke a kiskorúakat célzó tiltott reklámozásról; a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet 5. cikkének (1) és (2) bekezdése a tiltott MI-gyakorlatokról (manipulatív gyakorlatok és a tudatossági küszöbérték alatt); a szellemi tulajdon-jogokat, valamint a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról szóló (EU) 2019/790 irányelv rendelkezéseit sértő adatkezelés.

⁵⁵ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 28–30. pont

⁵⁶ EUB, 2023. július 4-i ítélet, C-252/21. sz. ügy, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 108. és 109. pont; EUB, 2019. december 11-i ítélet, C-708/18. sz. ügy, *Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA* (ECLI:EU:C:2019:1064), 48. pont; EUB, 2010. november 9-i ítélet, C-92/09. és C-93/09. sz. egyesített ügyek, *Volker und Markus Schecke* (ECLI:EU:C:2010:662), 85. és 86. pont; EUB, 2021. június 22-i ítélet, C-439/19. sz. ügy, *Latvijas Republikas Saeima* (ECLI:EU:C:2021:504), 98., 109., 110., 113. pont Lásd még például: Az Európai Adatvédelmi Testület 3/2019. sz. iránymutatása a személyes adatok videoeszközökkel történő kezeléséről, 2.0 változat, elfogadva 2020. január 29-én, 24–26. és 73. pont; az Európai Adatvédelmi Testület 2/2019. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti kezeléséről az érintettek részére nyújtott online szolgáltatásokkal összefüggésben, 2.0 változat, elfogadva 2019. október 8-án, 23–25. pont; az Európai Adatvédelmi Testület 11/2024. sz. véleménye a repülőtéri utasforgalom egyszerűsítése érdekében az arcfelismerés alkalmazásáról, 1.1. verzió, elfogadva 2024. május 23-án, 27. pont

i. az adatkezelési tevékenység lehetővé teszi-e a cél elérését⁵⁷; és ii. nem létezik-e kevésbé beavatkozó jellegű módja ezen cél elérésének⁵⁸.

73. Például – adott esetben – a mesterségesintelligencia-modellben szereplő személyes adatok tervezett mennyiségét olyan kevésbé beavatkozó jellegű alternatívák fényében kell értékelni, amelyek észszerűen rendelkezésre állhatnak a jogos érdek céljának ugyanolyan hatékony elérése érdekében. Ha a cél elérése olyan mesterségesintelligencia-modell segítségével is lehetséges, amely nem jár személyes adatok kezelésével, akkor a személyes adatok kezelését nem szükségesnek kell tekinteni. Ez különösen fontos a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése szempontjából. Annak értékelésekor, hogy teljesül-e a szükségesség feltétele, a felügyeleti hatóságoknak különös figyelmet kell fordítaniuk a kezelt személyes adatok mennyiségére, valamint arra, hogy arányos-e a szóban forgó jogos érdek érvényesítése, az adattakarékosság elvére is figyelemmel.
74. A szükségesség értékelése során figyelembe kell venni a személyes adatok tervezett kezelésének tágabb kontextusát is. Az érintettek alapvető jogaiba és szabadságaiba kevésbé beavatkozó eszközök megléte attól függően változhat, hogy az adatkezelő közvetlen kapcsolatban áll-e az érintettekkel (első fél adatai) vagy sem (harmadik fél adatai). Az EUB adott néhány megfontolást, amelyeket figyelembe kell venni annak elemzésekor, hogy az első fél adatainak kezelése szükséges-e a jogos érdek(ek) érvényesítéséhez (bár az ilyen adatok harmadik felek számára történő továbbításával összefüggésben)⁵⁹.
75. A személyes adatok védelmét szolgáló technikai biztosítékok bevezetése szintén hozzájárulhat a szükségességi teszt teljesítéséhez. Ez magában foglalhatja például a 3.2.2. pontban meghatározottakhoz hasonló intézkedések oly módon történő végrehajtását, hogy az anonimizálás nem valósul meg, de az érintettek azonosítása mégis könnyebbé válik. Az Európai Adatvédelmi Testület megjegyzi, hogy ezen intézkedések némelyike – amennyiben nem szükségesek az általános

⁵⁷ Lásd az EUB 2008. december 16-i ítéletét, C-524/06. sz. ügy, *Heinz Huber kontra Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2008:724), 66. pont Lásd még ugyanebben az ügyben Poiaras Maduro főtanácsnok C-524/06. sz., *Heinz Huber kontra Bundesrepublik Deutschland* ügyben tett indítványának (ECLI:EU:C:2008:194) 16. pontját, amely így rendelkezik: „itt a hatékonysági teszt a megfelelő, és azt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell alkalmaznia. Azt a kérdést kell feltennie, hogy létezik-e az adatfeldolgozásnak más módja, amelynek segítségével a bevándorlási hatóságok a tartózkodási jogállásra vonatkozó szabályokat végre tudnák hajtani. Ha e kérdésre a válasz igenlő, az uniós polgárok adatainak központi tárolását és feldolgozását jogellenesnek kell tekinteni. Nem szükséges, hogy az alternatív rendszer a leghatékonyabb vagy a legmegfelelőbb legyen; elég, ha megfelelően képes működni. Másképpen megfogalmazva, még ha a központi nyilvántartás hatékonyabb vagy megfelelőbb vagy a felhasználók számára kényelmesebb is, mint a helyette választhatók (mint a decentralizált, helyi nyilvántartások), ez utóbbiakat nyilvánvalóan előnyben kell részesíteni, ha az uniós polgárok tartózkodási jogállásának megjelölésére használható”.

⁵⁸ Lásd: az EUB 2017. szeptember 27-i ítélete, C-73/16. sz. ügy, *Peter Puškár*, (ECLI:EU:C:2017:725), 113. pont: „A nemzeti bíróság feladata tehát annak vizsgálata, hogy a vitatott lista létrehozása és az érintettek nevének ilyen nyilvántartásba való felvétele alkalmas-e az általuk kitűzött célok elérésére, és hogy nincs-e más, kevésbé korlátozó eszköz e célok elérésére”; Lásd még például Rantos főtanácsnok indítványát a C-252/21. sz. ügyben, *Meta kontra Bundeskartellamt*, ECLI:EU:C:2022:704, 61. pont, amely szerint: „[...] Így tehát – a személyes adatok védelmét jobban tiszteletben tartó alternatívák hiányában – az adatkezelés és az érvényesíteni kívánt érdek között szoros kapcsolatnak kell fennállnia, mivel nem elegendő, ha az adatkezelési művelet egyszerűen csak hasznos az adatkezelő számára”.

⁵⁹ EUB, 2024. október 4-i ítélet, C-621/22. sz. ügy, *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond* (ECLI:EU:C:2024:857), 51–53. pont

adatvédelmi rendeletnek való megfeleléshez – további biztosítékokat jelenthet, amint azt a 3.3.2.3. pont „mérséklési intézkedések” alpontja részletesebben elemzi⁶⁰.

3.3.2.3 Harmadik lépés – Érdekmérlegelési teszt

76. A jogos érdek értékelésének harmadik lépése a „**mérlegelési gyakorlat**” (e dokumentum „**érdekmérlegelési tesztként**” is hivatkozik rá)⁶¹. Ez a lépés a szóban forgó különböző ellentétes jogok és érdekek⁶², azaz egyrészt az érintettek érdekeinek, alapvető jogainak és szabadságainak, másrészt az adatkezelő vagy egy harmadik fél érdekeinek azonosításából és leírásából áll. Az ügy konkrét körülményeit ezután annak bizonyítása céljából kell mérlegelni, hogy a jogos érdek megfelelő jogalap a szóban forgó adatkezelési tevékenységekhez⁶³.

Az érintettek érdekei, alapvető jogai és szabadságai

77. Az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja előírja, hogy az érdekmérlegelési tesztel összefüggésben a különböző elemek értékelésekor az adatkezelőnek figyelembe kell vennie az érintettek érdekeit, alapvető jogait és szabadságait. Az érintettek érdekei azok, amelyeket érinthet a szóban forgó adatkezelés. A mesterségesintelligencia-modell fejlesztési szakaszában ezek közé tartozhat többek között az önrendelkezési jog és a saját személyes adatok (pl. a modell fejlesztéséhez gyűjtött adatok) feletti ellenőrzés megtartásához fűződő érdek. A mesterségesintelligencia-modell bevezetésével összefüggésben az érintettek érdekei közé tartozhatnak többek között a saját személyes adatok (pl. a modell bevezetése után kezelt adatok) feletti ellenőrzés megtartásához fűződő érdekek, a pénzügyi érdekek (pl. ha egy mesterségesintelligencia-modellt az érintett jövedelemszerzésre használ, vagy ha azt egy személy szakmai tevékenységével összefüggésben használ), a személyes előnyök (pl. ha egy mesterségesintelligencia-modellt bizonyos szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására használnak), illetve a társadalmi-gazdasági érdekek (pl. ha egy mesterségesintelligencia-modell lehetővé teszi a jobb egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, vagy megkönnyíti valamely alapvető jog, például az oktatáshoz való hozzáférés gyakorlását)⁶⁴.
78. Minél pontosabban határozzák meg az érdeket az adatkezelés tervezett céljának fényében, annál jobban lehetővé teszi, hogy az érdekmérlegelési teszt során figyelembe veendő előnyök és kockázatok valóságát egyértelműen meg lehessen ítélni.
79. Ami az érintettek alapvető jogait és szabadságait illeti, a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése és bevezetése komoly kockázatot jelenthet az Európai Unió Alapjogi Chartája (a **Charta**) által védett jogokra nézve, ideértve többek között a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot (a Charta 7. cikke) és a személyes adatok védelméhez való jogot (a Charta 8. cikke). Ezek a kockázatok

⁶⁰ Lásd: Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 57. pont

⁶¹ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 31–60. pont

⁶² Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 32. pont

⁶³ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 32. pont és az EUB 2023. július 4-i ítélete, C-252/21. sz. ügy, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 110. pont

⁶⁴ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 38. pont

felmerülhetnek a fejlesztési szakaszban, például abban az esetben, ha a személyes adatokat az érintettek kívánsága ellenére vagy tudta nélkül szüretelik. Ezek a kockázatok a bevezetési szakaszban is felmerülhetnek, például ha a személyes adatokat a modell (vagy annak része) oly módon kezeli, amely sérti az érintettek jogait, illetve ha véletlenül vagy támadások (pl. adattartalmazásra következtetés, extrakció vagy modellinverzió) révén következtetni lehet arra, hogy a tanulási adatbázis milyen személyes adatokat tartalmaz. Az ilyen helyzetek kockázatot jelentenek azon érintettek magánéletére nézve, akiknek adatai megjelenhetnek a mesterségesintelligencia-rendszer bevezetési szakaszában (pl. reputációs kockázat, személyazonosság-lopás vagy személyazonossággal való visszaélés, biztonsági kockázat az adatok jellegétől függően).

80. A szóban forgó ügytől függően más alapvető jogok is veszélybe kerülhetnek. Mesterségesintelligencia-modellek által a fejlesztési szakaszban végzett nagyszabású és válogatás nélküli adatgyűjtés például az érintettekben a megfigyelés érzetét keltheti, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a nyilvános adatok szüretelésének megakadályozása nehézségekbe ütközik. Ez öncenzúrát eredményezhet az egyéneknél, és azzal a kockázattal járhat, hogy sérül a véleménynyilvánítás szabadsága (a Charta 11. cikke). A bevezetési szakaszban a véleménynyilvánítás szabadságát fenyegető kockázatok abban az esetben is fennállnak, ha mesterségesintelligencia-modelleket használnak tartalmak érintettek általi közzétételének blokkolására. Emellett a kiszolgáltatott személyek számára nem megfelelő tartalmat ajánló mesterségesintelligencia-modell kockázatot jelenthet mentális egészségükre nézve (a Charta 3. cikkének (1) bekezdése). Más esetekben a mesterségesintelligencia-modellek bevezetése kedvezőtlen következményekkel járhat az egyén munkavállaláshoz való jogára nézve is (a Charta 15. cikke), például amikor az álláspályázatok mesterségesintelligencia-modell segítségével válogatják elő. Hasonlóképpen, egy mesterségesintelligencia-modell kockázatot jelenthet a megkülönböztetés tilalmára nézve is (a Charta 21. cikke), ha bizonyos személyes jellemzők (például állampolgárság vagy nem) alapján diszkriminálja az egyéneket. A mesterségesintelligencia-modellek bevezetése továbbá kockázatot jelenthet az egyén biztonságára és védelmére (pl. ha a mesterségesintelligencia-modelleket rosszindulatú szándékkal használják), valamint a testi és szellemi sérthetetlenségére is⁶⁵.
81. A mesterségesintelligencia-modellek bevezetése pozitív hatással is lehet bizonyos alapvető jogokra, például a modell támogathatja az adott személy szellemi sérthetetlenséghez való jogát (a Charta 3. cikke), például ha mesterségesintelligencia-modellt használnak a káros online tartalmak azonosítására; vagy a modell megkönnyítheti a bizonyos alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést, illetve megkönnyítheti az alapvető jogok gyakorlását, például a tájékozódás szabadságát (a Charta 11. cikke) vagy az oktatáshoz való jogot (a Charta 14. cikke).

Az adatkezelés hatása az érintettekre

82. A személyes adatoknak a mesterségesintelligencia-modellek fejlesztése és bevezetése során történő kezelése különböző módon érintheti az érintetteket, ami lehet pozitív vagy negatív⁶⁶. Ha egy adatkezelési tevékenység például előnyökkel jár az érintett számára, ezeket figyelembe lehet venni az érdekmérlegelési teszt során. Bár az ilyen előnyök fennállása ahhoz vezethet, hogy a felügyeleti hatóság arra a következtetésre jut, hogy az adatkezelő vagy egy harmadik fél érdekeivel szemben nem élveznek elsőbbséget az érintettek érdekei, alapvető jogai és szabadságai, ez a következtetés csak az összes megfelelő tényezőt figyelembe vevő eseti elemzés eredménye lehet.

⁶⁵ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 46. pont

⁶⁶ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 39. pont

83. Az adatkezelésnek az érintettekre gyakorolt hatását befolyásolhatja i. a modellek által kezelt adatok jellege; ii. az adatkezelés kontextusa; és iii. az adatkezelés további következményei⁶⁷.
84. A **kezelt adatok jellegével** kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a személyes adatok különleges kategóriáin, valamint a büntetőjogi felelősség megállapítására vonatkozó határozatokra és a bűncselekményekre vonatkozó adatokon kívül, amelyek az általános adatvédelmi rendelet 9. és 10. cikke értelmében további védelmet élveznek, a személyes adatok bizonyos más kategóriáinak kezelése jelentős következményekkel járhat az érintettek számára. Ebben az összefüggésben úgy kell tekinteni, hogy a személyes adatok bizonyos típusainak, amelyek rendkívül bizalmas információkat (pl. pénzügyi adatokat vagy helymeghatározási adatokat) tárnak fel, a mesterségesintelligencia-modell fejlesztése és bevezetése céljából történő kezelése komoly hatással lehet az érintettekre. A bevezetési szakaszban az ilyen adatkezelés következményei az érintettekre nézve lehetnek például gazdasági (pl. a foglalkoztatással összefüggő hátrányos megkülönböztetés) és/vagy reputációs (pl. rágalmazás) jellegűek.
85. Az **adatkezeléssel összefüggésben** először is azonosítani kell azokat az elemeket, amelyek kockázatot jelenthetnek az érintettek számára (pl. a modell fejlesztésének módja, a modell bevezetésének módja és/vagy a személyes adatok védelme érdekében alkalmazott biztonsági intézkedések megfelelőek-e). A modell jellege és a tervezett operatív felhasználások kulcsszerepet játszanak az ilyen potenciális okok azonosításában.
86. Fel kell mérni továbbá, hogy ezek a kockázatok milyen súlyosak az érintettek számára. Figyelembe vehető többek között a személyes adatok kezelésének módja (pl. ha azokat más adatkészletekkel kombinálják), az adatkezelés mértéke és a kezelt személyes adatok mennyisége⁶⁸ (pl. az adatok teljes mennyisége, az egy érintettre jutó adatmennyiség, az érintettek száma)⁶⁹, az érintett státusza (pl. gyermekek vagy más kiszolgáltatott érintettek) és az adatkezelővel való kapcsolata (pl. ha az érintett ügyfél). A fejlesztési szakaszban például a webes szűretelés – megfelelő biztosítékok hiányában – jelentős hatást gyakorolhat az egyénekre az összegyűjtött adatok nagy mennyisége, az érintettek nagy száma és a személyes adatok válogatás nélküli gyűjtése miatt.
87. Az adatkezelés érintettekre gyakorolt hatásának értékelésekor figyelembe kell venni azokat a **további következményeket** is, amelyekkel az adatkezelés járhat. Ezeket a felügyeleti hatóságoknak eseti alapon, a szóban forgó konkrét tények figyelembevételével kell értékelniük.
88. Ilyen következmények lehetnek többek között (de nem kizárólagosan) az érintettek alapvető jogai megsértésének kockázata, amint azt az előző alszakaszban leírtuk⁷⁰. A kockázatok valószínűsége és súlyossága eltérő lehet, és a személyes adatok olyan kezeléséből eredhet, amely fizikai, vagyoni vagy nem vagyoni kárhoz vezethet, különösen akkor, ha az adatkezelés hátrányos megkülönböztetést eredményezhet⁷¹.

⁶⁷ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 32. pont

⁶⁸ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 43. pont

⁶⁹ EUB, 2023. július 4-i ítélet, C-252/21. sz. ügy, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 116. pont

⁷⁰ Lásd a fenti „Az érintettek érdekei, alapvető jogai és szabadságai” című alszakaszt.

⁷¹ Lásd az Európai Adatvédelmi Testületnek a személyes adatok általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről szóló, 2024. október 8-án elfogadott, 1/2024. sz.

89. Amennyiben egy mesterségesintelligencia-modell bevezetése magában foglalja i. azon érintettek személyes adatainak kezelését, akiknek a személyes adatai szerepelnek a fejlesztési szakaszban használt adatkészletben; és ii. azon érintettek személyes adatainak kezelését, akiknek a személyes adatait a bevezetési szakaszban kezelik, a felügyeleti hatóságoknak az adatkezelő által végzett érdekmérlegelési teszt ellenőrzése során különbséget kell tenniük az érintettek ezen kategóriáinak érdekeit, jogait és szabadságait érintő kockázatok között, és azokat figyelembe kell venniük.
90. **Végül az adatkezelés lehetséges további következményeinek elemzése során figyelembe kell venni e további következmények bekövetkezésének valószínűségét is.** Az ilyen valószínűség értékelését a meglévő technikai és szervezési intézkedések, valamint az ügy sajátos körülményeinek figyelembevételével kell elvégezni. A felügyeleti hatóságok például megvizsgálhatják, hogy a mesterségesintelligencia-moddal való esetleges visszaélés elkerülése érdekében végrehajtottak-e intézkedéseket. A különböző célokra alkalmazható mesterségesintelligencia-modellek, például a generatív mesterséges intelligencia esetében ez olyan ellenőrzéseket foglalhat magában, amelyek a lehető legnagyobb mértékben korlátozzák a káros gyakorlatokra, például deepfake-ek; dezinformációra, adathalászatra és más típusú csalásra használt chatbotok, és manipulatív mesterséges intelligencia/mesterségesintelligencia-ügynökök létrehozására való felhasználásukat (különösen, ha antropomorfok vagy félrevezető információkat szolgáltatnak).

Az érintettek észszerű elvárásai

91. Az általános adatvédelmi rendelet (47) preambulumbekzdése alapján „*A jogos érdek fennállásának megállapításához mindenképpen körütekintően meg kell vizsgálni többek között azt, hogy az érintett a személyes adatok gyűjtésének időpontjában és azzal összefüggésben számíthat-e észszerűen arra, hogy adatkezelésre az adott célból kerülhet sor. Az érintett érdekei és alapvető jogai elsőbbséget élvezhetnek az adatkezelő érdekével szemben, ha a személyes adatokat olyan körülmények között kezelik, amelyek közepette az érintettek nem számítanak további adatkezelésre*”⁷².
92. Az érdekmérlegelési teszt során az észszerű elvárások kulcsszerepet játszanak, nem utolsósorban a mesterségesintelligencia-modellekben használt technológia összetettsége és azon tény miatt, hogy az érintettek számára nehéz lehet megérteni a mesterségesintelligencia-modell sokféle lehetséges felhasználási módját és a kapcsolódó adatkezelést ⁷³. E célból az érintettek számára nyújtott tájékoztatás figyelembe vehető annak értékeléséhez, hogy az érintettek észszerűen számíthatnak-e személyes adataik kezelésére. Bár a tájékoztatás elmaradása hozzájárulhat ahhoz, hogy az érintettek nem számítanak egy bizonyos adatkezelésre, az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott átláthatósági követelmények pusztá teljesítése önmagában nem elegendő annak megállapításához,

iránymutatása 1.0 változatának 2.3. szakaszát. További példákért lásd még az általános adatvédelmi rendelet (75) preambulumbekzdését.

⁷² Lásd még: EUB, 2023. július 4-i ítélet, C-252/21. sz. ügy, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 112. pont; EUB, 2019. december 11-i ítélet, C-708/18. sz. ügy, *Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA* (ECLI:EU:C:2019:1064), 58. pont; EUB, 2024. október 4-i ítélet, C-621/22. sz. ügy, *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond* (ECLI:EU:C:2024:857), 55. pont

⁷³ Például a C-252/21. sz. ügyben 2023. július 4-én hozott ítélet, *Meta kontra Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), 123. pontja, amelyben az EUB megállapította ugyan, hogy a „termékfejlesztés” elvben nem zárható ki jogos érdekként, de azt is megállapította, hogy „kétséges [...], hogy a termék fejlesztésére irányuló cél – figyelembe véve ezen adatkezelés terjedelmét és annak a felhasználóra gyakorolt jelentős hatását, valamint azt a körülményt, hogy ez utóbbi észszerűen számíthat arra, hogy ezeket az adatokat [...] kezeli – elsőbbséget élvezhet az ilyen felhasználó érdekeivel és alapvető jogaival szemben, különösen abban az esetben, ha e felhasználó gyermek”.

hogy az érintettek észszerűen elvárhatnak egy bizonyos adatkezelést⁷⁴. Továbbá pusztán azért, mert a mesterségesintelligencia-modell fejlesztési szakaszára vonatkozó információk szerepelnek az adatkezelő adatvédelmi nyilatkozatában, ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy az érintettek észszerűen elvárhatják, hogy ez megtörténjen, hanem azt a felügyeleti hatóságoknak elemezniük kell az ügy konkrét körülményei alapján és az összes releváns tényező figyelembevételével.

93. Az érintettek fejlesztési szakaszban zajló adatkezeléssel kapcsolatos észszerű elvárásainak értékelésekor fontos, hogy hivatkozzunk az Európai Adatvédelmi Testület jogos érdekről szóló iránymutatásában említett elemekre⁷⁵. Ezen túlmenően a jelen vélemény tárgyán belül fontos figyelembe venni az adatkezelés tágabb kontextusát. Ez magában foglalhatja többek között, hogy a személyes adatok nyilvánosan hozzáférhetők voltak-e, az érintett és az adatkezelő közötti kapcsolat jellegét (és hogy van-e kapcsolat kettőjük között), a szolgáltatás jellegét, a személyes adatok gyűjtésének kontextusát, az adatgyűjtés forrását (pl. az a weboldal vagy szolgáltatás, ahonnan a személyes adatokat gyűjtötték, és az általuk kínált adatvédelmi beállítások), a modell lehetséges további felhasználásait, valamint azt, hogy az érintettek ténylegesen tisztában vannak-e azzal, hogy személyes adataik online elérhetőek.
94. A modell fejlesztési szakaszában az érintettek észszerű elvárásai eltérhetnek attól függően, hogy a modell fejlesztése érdekében kezelt adatokat az érintettek nyilvánosságra hozzák-e vagy sem. Az észszerű elvárások továbbá attól függően is eltérőek lehetnek, hogy közvetlenül az adatkezelő rendelkezésére bocsátották-e az adatokat (pl. a szolgáltatás igénybevételével összefüggésben), vagy hogy az adatkezelő azokat más forrásból szerezte-e be (pl. harmadik félen keresztül vagy szüreteléssel). Az észszerű elvárások értékelésekor mindkét esetben figyelembe kell venni az érintetteknek az adatkezelési tevékenységekről való tájékoztatása érdekében tett lépéseket.
95. A mesterségesintelligencia-modell bevezetési szakaszában ugyanilyen fontos figyelembe venni az érintettek észszerű elvárásait a modell konkrét képességeivel összefüggésben. Az olyan mesterségesintelligencia-modellek esetében például, amelyek a kapott bemeneteknek megfelelően tudnak alkalmazkodni, releváns lehet annak megfontolása, hogy az érintettek tisztában voltak-e azzal, hogy személyes adatokat szolgáltatottak annak érdekében, hogy a mesterségesintelligencia-modell hozzáigazíthassa válaszait az igényeikhez, és hogy személyre szabott szolgáltatásokat kapjanak. Fontos lehet továbbá annak mérlegelése is, hogy ez az adatkezelési tevékenység csak az érintetteknek nyújtott szolgáltatást érintené-e (pl. a tartalom személyre szabása egy adott felhasználó számára), vagy azt az összes ügyfélnek nyújtott szolgáltatás módosítására használnák-e (pl. a modell általános javítása érdekében). A fejlesztési szakaszhoz hasonlóan különösen fontos lehet annak vizsgálata is, hogy közvetlen kapcsolat áll-e fenn az érintettek és az adatkezelő között. Egy ilyen közvetlen kapcsolat lehetővé teheti például, hogy az adatkezelő könnyen tájékoztassa az érintetteket az adatkezelési tevékenységről és a modellről, ami befolyásolhatja az érintettek észszerű elvárásait.

Enyhítő intézkedések

96. Amennyiben úgy tűnik, hogy az érintettek érdekei, jogai és szabadságai elsőbbséget élveznek az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekével/érdekeivel szemben, az adatkezelő mérlegelheti enyhítő intézkedések bevezetését az adatkezelés ezen érintettekre gyakorolt hatásának korlátozása érdekében. Az enyhítő intézkedések olyan biztosítékok, amelyeket az ügy körülményeihez kell

⁷⁴ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 53. pont

⁷⁵ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 50–54. pont

igazítani, és amelyek különböző tényezőktől, többek között a mesterségesintelligencia-modell tervezett felhasználásától függnék. Ezek az enyhítő intézkedések azt hivatottak biztosítani, hogy az adatkezelő vagy egy harmadik fél érdekei ne kerüljenek háttérbe, így az adatkezelő támaszkodhatna erre a jogalapra.

97. Amint arra az Európai Adatvédelmi Testület jogos érdekről szóló iránymutatása emlékeztet, az enyhítő intézkedések nem téveszthetők össze azokkal az intézkedésekkel, amelyeket az adatkezelő jogilag köteles elfogadni az általános adatvédelmi rendeletnek való megfelelés biztosítása érdekében, függetlenül attól, hogy az adatkezelés az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontján alapul-e⁷⁶. Ez különösen fontos az olyan intézkedések esetében, amelyeknek például meg kell felelniük az általános adatvédelmi rendelet alapelveinek, például az adattakarékosság elvének.
98. Az alábbi intézkedések felsorolása nem kimerítő és nem előíró jellegű, és az intézkedések végrehajtását eseti értékelés alapján kell mérlegelni. Bár a körülményektől függően az alábbi intézkedések némelyike szükséges lehet az általános adatvédelmi rendelet konkrét kötelezettségeinek való megfeleléshez, ha nem ez a helyzet, azokat kiegészítő biztosítékként figyelembe lehet venni. Emellett az alábbiakban említett intézkedések némelyike olyan területekre vonatkozik, amelyek gyorsan fejlődnek, és amelyeket a felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük egy konkrét ügy kezelése során.
99. **A mesterségesintelligencia-modellek fejlesztési szakaszával kapcsolatban** számos intézkedést lehet hozni mind az első, mind a harmadik felek adatainak kezeléséből eredő kockázatok csökkentése érdekében (beleértve a webes szűretelési gyakorlatokkal kapcsolatos kockázatok csökkentését is). A fentiek alapján az Európai Adatvédelmi Testület néhány példát mutat be azokra az intézkedésekre, amelyeket az érdekmérlegelési teszt során azonosított kockázatok csökkentése érdekében végre lehet hajtani, és amelyeket a felügyeleti hatóságoknak mérlegelniük kell a konkrét mesterségesintelligencia-modellek eseti alapon történő értékelése során.
100. **Technikai intézkedések:**
- a. A 3.2.2. pontban említett intézkedések, amelyek alkalmasak a fennálló kockázatok csökkentésére, amennyiben ezek az intézkedések nem eredményezik a modell anonimizálását, és nem szükségesek az általános adatvédelmi rendelet egyéb kötelezettségeinek teljesítéséhez vagy a szükségességi teszt alapján (a jogos érdek értékelésének második lépése).
101. Ezek mellett egyéb releváns intézkedések lehetnek a következők:
- b. Álnevesítési intézkedések: ide tartozhatnak például az egyéni azonosítókon alapuló adatok bármilyen kombinációjának megakadályozását célzó intézkedések. Ezek az intézkedések nem feltétlenül megfelelőek, ha a felügyeleti hatóság úgy ítéli meg, hogy az adatkezelő bizonyította, hogy a szóban forgó mesterségesintelligencia-rendszer vagy -modell fejlesztéséhez indokoltan szükség van egy adott személyre vonatkozó különböző adatok gyűjtésére.
- c. A személyes adatok elfedésére vagy a betanítási adatkészletben hamis személyes adatokkal való helyettesítésére irányuló intézkedések (pl. a nevek és e-mail-címek hamis nevekkal és hamis e-mail-címekkel való helyettesítése). Ez az intézkedés különösen akkor lehet megfelelő,

⁷⁶ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 57. pont

ha az adatok tényleges lényegi tartalma nem releváns a teljes adatkezelés szempontjából (pl. nagy nyelvi modellek betanítása esetében).

102. Az egyének jogainak gyakorlását megkönnyítő intézkedések:

- a. Ésszerű időtartam betartása a betanítási adatkészlet gyűjtése és felhasználása között. Ez a kiegészítő biztosíték lehetővé teheti az érintettek számára, hogy ezen időszak alatt gyakorolják jogukat, az ésszerű időtartamot az egyes ügyek körülményeitől függően kell meghatározni.
- b. Kezdetől fogva feltétel nélküli „kívülmaradási” lehetőség javaslata, például az érintettek számára az adatkezelés megkezdése előtti, mérlegelésen alapuló tiltakozási jog biztosításával annak érdekében, hogy megerősítsék az egyének adataik feletti ellenőrzését, ami túlmutat az általános adatvédelmi rendelet 21. cikkében foglalt feltételeken⁷⁷.
- c. Annak lehetővé tétele, hogy az érintettek akkor is gyakorolhassák a törléshez való jogukat, ha az általános adatvédelmi rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében felsorolt konkrét indokok nem állnak fenn⁷⁸.
- d. Annak lehetővé tétele, hogy az érintettek személyes adatok regurgitációjára vagy memorizációjára vonatkozó követeléseket nyújtsanak be, valamint azon körülmények és eszközök, amelyekkel a követelések reprodukálhatók, lehetővé téve az adatkezelők számára, hogy reprodukálhassák és értékeljék a vonatkozó kitanulási technikákat a követelések kezelése érdekében.

103. Átláthatósági intézkedések: bizonyos esetekben az enyhítő intézkedések közé tartozhatnak olyan intézkedések, amelyek nagyobb átláthatóságot biztosítanak a mesterségesintelligencia-modell fejlesztése tekintetében. Egyes intézkedések – az általános adatvédelmi rendelet szerinti kötelezettségeknek való megfelelés mellett – segíthetnek az információs aszimmetria leküzdésében, és lehetővé tehetik az érintettek számára, hogy jobban megértsék a fejlesztési szakaszban végzett adatkezelést:

- a. Olyan nyilvános és könnyen hozzáférhető közlemények kiadása, amelyek túlmutatnak az általános adatvédelmi rendelet 13. vagy 14. cikkében előírt információkon, például a gyűjtési kritériumokról és az összes felhasznált adatkészletről további részletek megadásával, figyelembe véve a gyermekek és a kiszolgáltatott személyek különleges védelmét.
- b. Az érintettek tájékoztatásának alternatív formái, például: médiakampányok különböző médiumok bevonásával az érintettek tájékoztatása céljából, e-mailben küldött tájékoztató kampány, grafikus megjelenítés, gyakran ismételt kérdések, átláthatósági címkék és modellkártyák használata, amelyek rendszerezése strukturálhatja a mesterségesintelligencia-modellekre vonatkozó információk bemutatását, valamint önkéntes alapon éves átláthatósági jelentések.

104. Konkrét enyhítő intézkedések a webes szűreteléssel összefüggésben: Tekintettel arra, hogy – amint azt fentebb említettük – a webes szűretelés konkrét kockázatokat vet fel⁷⁹, ebben az összefüggésben konkrét enyhítő intézkedéseket lehet azonosítani. Adott esetben a felügyeleti hatóságok a fent

⁷⁷ Uo.

⁷⁸ Uo.

⁷⁹ Ezek a gyakorlatok olyan további kérdéseket is felvethetnek, amelyekkel ez a vélemény nem foglalkozik, lásd például Pagallo U., Ciani Sciolla J., *Anatomy of web data scraping: ethics, standards, and the troubles of the law*. European Journal of Privacy Law & Technologies, (2023) 2., 1–19. o., elérhető: <https://doi.org/10.57230/EJPLT232PS>.

említett enyhítő intézkedések mellett figyelembe vehetik őket a webes szűreletést végző adatkezelők vizsgálata során.

105. A webes szűreletéssel összefüggésben a kockázat csökkentése érdekében hasznosnak bizonyulhatnak egyedi intézkedések, ha azok a jogos érdek értékelésének második lépése szerint nem szükségesek. Ezek közé tartozhatnak a **technikai intézkedések**, mint például:
- a. Adattartalmak kizárása olyan kiadványokból, amelyek bizonyos személyekre vagy személyek csoportjaira (pl. olyan személyek, akik az információ nyilvánosságra hozatala esetén bántalmazásnak, előítéletnek vagy akár testi sérelemnek lehetnek kitéve) nézve kockázatot jelentő személyes adatokat tartalmazhatnak.
 - b. Annak biztosítása, hogy bizonyos adatkategóriákat nem gyűjtenek, vagy bizonyos forrásokat kizárnak az adatgyűjtésből; ide tartozhatnak például bizonyos weboldalak, amelyek különösen beavatkozó jellegűek a tárgyuk érzékenysége miatt.
 - c. Az olyan weboldalokról (vagy weboldalak részeiből) történő adatgyűjtés kizárása, amelyek egyértelműen ellenzik a webes szűreletést és tartalmuk mesterségesintelligencia-betanítási adatbázisok kiépítése céljából történő újrafelhasználását (például a robots.txt vagy ai.txt fájlok vagy bármely más, az automatizált feltérképezésből vagy szűreletésből való kizárás kifejezésére szolgáló elismert mechanizmus tiszteletben tartásával).
 - d. Az adatgyűjtésre vonatkozó egyéb releváns korlátozások bevezetése, adott esetben ideértve az időszakokon alapuló kritériumokat is.
106. A webes szűreletéssel összefüggésben **az egyének jogainak gyakorlását és az átláthatóságot elősegítő konkrét intézkedésekre** példák lehetnek: az adatkezelő által kezelt kívülmaradási lista létrehozása, amely lehetővé teszi az érintettek számára, hogy tiltakozzanak az adataik bizonyos weboldalakon vagy online platformokon történő gyűjtése ellen azáltal, hogy az adott weboldalakon – akár az adatgyűjtés előtt is – megadják az őket azonosító információkat⁸⁰.
107. **A bevezetési szakaszban alkalmazandó enyhítő intézkedésekkel kapcsolatos konkrét megfontolások:** Bár a fent említett intézkedések némelyike a körülményektől függően a bevezetési szakasz szempontjából is releváns lehet, az Európai Adatvédelmi Testület az alábbiakban nem kimerítő jelleggel felsorolja azokat a további támogató intézkedéseket, amelyek végrehajthatók, és amelyeket a felügyeleti hatóságoknak eseti alapon kell értékelniük.
- a. **Technikai intézkedéseket** lehet bevezetni például a személyes adatok tárolásának, regurgitációjának vagy generálásának megelőzése érdekében, különösen a generatív mesterségesintelligencia-modellekkel (például kimeneti szűrőkkel) összefüggésben, és/vagy az általános célú mesterségesintelligencia-modellek általi jogellenes újrafelhasználás kockázatának csökkentése érdekében (pl. a mesterséges intelligencia által generált kimenetek digitális vízjelezése).
 - b. **Olyan intézkedések, amelyek megkönnyítik vagy felgyorsítják az egyének jogainak gyakorlását** a bevezetési szakaszban, a jogszabályok által előírt mértéken túl, különösen és nem kizárólagosan a személyes adatok modellkimeneti adatokból vagy deduplikációból való

⁸⁰ Kivéve, ha az adatkezelő bizonyítja, hogy az adatkezelést olyan kényszerítő erejű jogos okok indokolják, amelyek elsőbbséget élveznek az érintett érdekeivel, jogaival és szabadságaival szemben, vagy amelyek jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez vagy védelméhez kapcsolódnak.

törléséhez való jog gyakorlása, valamint a személyes adatok eltávolítására vagy eltörlésére irányuló betanítás utáni technikák tekintetében.

108. Egy adott mesterségesintelligencia-modell bevezetésének vizsgálatakor a felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük, hogy az adatkezelő közzétette-e az általa végzett érdekmérlegelési tesztet, mivel ez növelheti az átláthatóságot és a méltányosságot. Amint azt az Európai Adatvédelmi Testület jogos érdekről szóló iránymutatása is említi, más intézkedések is megfontolhatók annak érdekében, hogy az érintettek a személyes adatok gyűjtése előtt tájékoztatást kapjanak az érdekmérlegelési tesztről⁸¹. Az Európai Adatvédelmi Testület azt is megismétli⁸², hogy figyelembe veendő elem, hogy az adatkezelő adott esetben bevonta-e az adatvédelmi tisztviselőt.

3.4 A mesterségesintelligencia-modell fejlesztése során végzett jogellenes adatkezelésnek a mesterségesintelligencia-modell általi későbbi adatkezelésnek vagy működésnek a jogszerűségére gyakorolt lehetséges hatásáról

109. A véleménynek ez a része a kérelem 4. kérdésével foglalkozik. Ez a kérdés azt kívánja tisztázni, hogy a fejlesztési szakaszban végzett jogellenes adatkezelés milyen hatással lehet a modell általi későbbi adatkezelésre (például a mesterségesintelligencia-modell bevezetési szakaszában) vagy működésre. A kérdés arra a helyzetre kíván válaszolni, amikor egy ilyen mesterségesintelligencia-modell olyan személyes adatokat kezel, amelyeket a modellben tárolnak (a kérelem 4. kérdésének i. pontja), valamint arra a helyzetre, amikor a mesterségesintelligencia-modell bevezetése során már nem kerül sor személyes adatok kezelésére (azaz a modell anonim) (a kérelem 4. kérdésének ii. pontja).
110. Bizonyos konkrét forgatókönyvek vizsgálata előtt az Európai Adatvédelmi Testület a következő általános megfontolásokat fogalmazza meg.
111. Először is, az ebben a részben szereplő pontosítások a személyes adatoknak a fejlesztési szakaszban történő, az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontjában és különösen az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkében meghatározott jogszerűség elvének be nem tartása mellett végzett kezelésére összpontosítanak (a továbbiakban: **jogellenesség**)⁸³. Hasonlóképpen, az Európai Adatvédelmi Testület megfontolásai arra fognak összpontosítani, hogy a fejlesztési szakaszban az adatkezelés jogellenes volta milyen hatást gyakorol a modell általi későbbi adatkezelésnek vagy működésnek a jogszerűségére (azaz az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának és az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkének való megfelelésre). Az Európai Adatvédelmi Testület azonban rámutat arra, hogy a fejlesztési szakaszban végzett adatkezelés az általános adatvédelmi rendelet egyéb rendelkezéseinek a megsértéséhez is vezethet, mint például az érintettekkel szembeni átláthatóság hiánya vagy a beépített és/vagy alapértelmezett adatvédelem, amelyeket e vélemény nem elemez.
112. Másodszor, e kérdés kezelése során kulcsfontosságú szerepet játszik az elszámoltathatóság elve, amely szerint az adatkezelők felelősek *többek között* az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének és az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkének való megfelelésért⁸⁴, és igazolják

⁸¹ Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 68. pont

⁸² Az Európai Adatvédelmi Testület 1/2024. sz. iránymutatása a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja alapján történő kezeléséről, 1.0 változat, elfogadva 2024. október 8-án, 12. pont

⁸³ EUB, 2023. május 4-i ítélet, C-60/22. sz. ügy, *Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2023:373), 55–57. pont

⁸⁴ EUB, 2023. május 4-i ítélet, C-60/22. sz. ügy, *Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2023:373), 53. pont

ezt a megfelelést. Ez annak az értékelésének a szükségességére is igaz, hogy mely szervezet minősül adatkezelőnek a szóban forgó adatkezelési tevékenység tekintetében, és hogy merülnek-e fel közös adatkezelési helyzetek (mivel azok elválaszthatatlanul összekapcsolódhatnak)⁸⁵. Figyelembe véve az egyes ügyek ténybeli körülményeinek jelentőségét, többek között az adatkezelésben részt vevő egyes felek szerepe tekintetében, az Európai Adatvédelmi Testület megfontolásait általános észrevételekként kell értelmezni, amelyeket a felügyeleti hatóságoknak eseti alapon kell értékelniük.

113. Harmadszor, az Európai Adatvédelmi Testület kiemeli, hogy az általános adatvédelmi rendelet 51. cikkének (1) bekezdése értelmében a felügyeleti hatóságok *„felelősek a természetes személyek alapvető jogainak és szabadságainak a személyes adataik kezelése tekintetében történő védelme, valamint a személyes adatok Unión belüli szabad áramlásának megkönnyítése érdekében az [általános adatvédelmi rendelet] alkalmazásának ellenőrzéséért”*. Ennek következtében a felügyeleti hatóságok hatáskörébe tartozik az adatkezelés jogszerűségének értékelése és az általános adatvédelmi rendelet által biztosított hatáskörök gyakorlása a nemzeti keretrendszerükkel összhangban⁸⁶. Ilyen esetekben a felügyeleti hatóságok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a lehetséges jogsértés(ek) értékelésére és az általános adatvédelmi rendelet 58. cikkében említettek közül a megfelelő, szükséges és arányos intézkedések kiválasztására, figyelembe véve az egyes ügyek körülményeit⁸⁷.
114. **Ha jogsértést állapítanak meg, a felügyeleti hatóságok korrekciós intézkedéseket hozhatnak, például az egyes ügyek körülményeit figyelembe véve arra kötelezhetik az adatkezelőket, hogy tegyenek intézkedéseket az eredeti adatkezelés jogellenességének orvoslása érdekében.** Ezek közé tartozhat például a pénzbírság kiszabása, az adatkezelés ideiglenes korlátozása, a jogellenesen kezelt adatkészlet egy részének törlése, vagy – amennyiben ez nem lehetséges, az adott tényállástól függően, az intézkedés arányosságára tekintettel – a mesterségesintelligencia-modell fejlesztéséhez használt teljes adatkészlet és/vagy maga a mesterségesintelligencia-modell törlésének elrendelése. A tervezett intézkedés arányosságának értékelésekor a felügyeleti hatóságok figyelembe vehetik azokat az intézkedéseket, amelyeket az adatkezelő az eredeti adatkezelés jogellenességének orvoslása érdekében alkalmazhat (pl. átképzés).
115. Az Európai Adatvédelmi Testület kiemeli továbbá, hogy személyes adatok jogellenes kezelése esetén az érintettek az általános adatvédelmi rendelet 17. cikkében meghatározott feltételek mellett kérhetik személyes adataik törlését, és a felügyeleti hatóságok *hivatalból*⁸⁸ elrendelhetik a személyes adatok törlését.

⁸⁵ Az Európai Adatvédelmi Testület 07/2020. sz. iránymutatása az adatkezelő és az adatfeldolgozó általános adatvédelmi rendelet szerinti fogalmáról, 2.1 változat, elfogadva 2021. július 7-én, 55. oldal

⁸⁶ Előfordulhat, hogy bizonyos nemzeti szabályokat figyelembe kell venni. Lásd például az olasz adatvédelmi törvény (a 196/2003. sz. törvényerejű rendelet) 2-tizedik cikkét, amely megállapítja, hogy az adatvédelmi szabályok megsértésével kezelt adatok nem használhatók fel. Ez nem érinti az egyéb nemzeti jogi kereteket, például a büntető jogszabályokat.

⁸⁷ Lásd e tekintetben az általános adatvédelmi rendelet (129) preambulumbekzdését, valamint az EUB 2024. szeptember 26-i ítéletét, C-768-21. sz. ügy, *TR kontra Land Hessen* (ECLI:EU:C:2024:785), 37. pont; az EUB 2023. december 7-i ítéletét, C-26/22. és C-64/22. sz. egyesített ügyekben, *SCHUFA Holding (Libération de reliquat de dette)* (ECLI:EU:C:2023:958), 57. pont; és az EUB 2024. március 14-i ítéletét, C-46/23. sz. ügy, *Újpesti Polgármesteri Hivatal* (ECLI:EU:C:2024:239), 34. pont

⁸⁸ E tekintetben az Európai Adatvédelmi Testület 39/2021. sz. véleménye arról, hogy az általános adatvédelmi rendelet 58. cikke (2) bekezdésének g) pontja szolgálhat-e jogalként ahhoz, hogy a felügyeleti hatóság hivatalból elrendelje a személyes adatok törlését abban az esetben, ha az érintett nem nyújtott be ilyen kérelmet, 28. pont Lásd még e tekintetben az EUB 2024. március 14-i ítéletét, C-46/23. sz. ügy, *Újpesti Polgármesteri Hivatal* (ECLI:EU:C:2024:239), 42. pont

116. Annak értékelésekor, hogy egy intézkedés megfelelő, szükséges és arányos-e, a felügyeleti hatóságok figyelembe vehetik többek között az érintettek számára felmerülő kockázatokat, a jogsértés súlyosságát, az intézkedés technikai és pénzügyi megvalósíthatóságát, valamint az érintett személyes adatok mennyiségét.
117. Végezetül az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy a felügyeleti hatóságok által az általános adatvédelmi rendelet alapján hozott intézkedések nem érintik az illetékes hatóságok által a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet és/vagy más alkalmazandó jogi keretek (pl. a polgári jogi felelősségre vonatkozó jogszabályok) alapján hozott intézkedéseket.
118. A következő részekben az Európai Adatvédelmi Testület a kérelem 4. kérdésében szereplő három forgatókönyvvvel foglalkozik, ahol a különbségek abban rejlenek, hogy a modell fejlesztése érdekében kezelt személyes adatok a modellben maradtak-e, és/vagy hogy a későbbi adatkezelést ugyanaz vagy egy másik adatkezelő végzi-e.

3.4.1 1. forgatókönyv Az adatkezelő a modell fejlesztése érdekében jogellenesen kezel személyes adatokat, a személyes adatokat a modellben megőrzi, és azt követően ugyanaz az adatkezelő kezeli őket (például a modell bevezetésével összefüggésben).

119. Ez a forgatókönyv a kérelem 4. kérdésének i. pontjához kapcsolódik abban a helyzetben, amikor az adatkezelő jogellenesen kezel személyes adatokat (azaz nem tartja be az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontját és az általános adatvédelmi rendelet 6. cikkét) egy mesterségesintelligencia-modell fejlesztése céljából, a mesterségesintelligencia-modell megtartja az azonosított vagy azonosítható természetes személyre vonatkozó információkat, és így nem anonim. A személyes adatokat ezt követően ugyanaz az adatkezelő kezeli (például a modell bevezetésével összefüggésben). Ezzel a forgatókönyvvvel kapcsolatban az Európai Adatvédelmi Testület a következő megfontolásokat fogalmazza meg.
120. A felügyeleti hatóság azon hatásköre, hogy korrekciós intézkedéseket rendeljen el az eredeti adatkezelésre vonatkozóan (a fenti 113., 114. és 115. pontban kifejtettek szerint) elvben hatással lenne a későbbi adatkezelésre (pl. ha a felügyeleti hatóság arra utasítja az adatkezelőt, hogy törölje a jogellenesen kezelt személyes adatokat, ezek a korrekciós intézkedések nem tennék lehetővé az adatkezelő számára, hogy később kezelje az intézkedések tárgyát képező személyes adatokat).
121. Ami különösen a fejlesztési szakaszban végzett jogellenes adatkezelésnek a későbbi adatkezelésre (például a bevezetési szakaszban) gyakorolt hatását illeti, az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy a felügyeleti hatóságoknak eseti elemzést kell végezniük, amely figyelembe veszi az egyes ügyek sajátos körülményeit.
122. **Eseti alapon, az ügy körülményeitől függően kell értékelni, hogy a fejlesztési és a bevezetési szakasz külön célokat szolgál-e (és így külön adatkezelési tevékenységnek minősül), valamint hogy az eredeti adatkezelési tevékenység jogalapjának hiánya milyen mértékben befolyásolja a későbbi adatkezelés jogszerűségét.**
123. Különös tekintettel az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének f) pontjában foglalt jogalapra, ha például a későbbi adatkezelés jogos érdeken alapul, a jogos érdek értékelése során figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az eredeti adatkezelés jogellenes volt (pl. az érintetteket érintő kockázatokra vagy arra tekintettel, hogy az érintettek esetleg nem számítanak ilyen későbbi adatkezelésre). Ezekben az esetekben a fejlesztési szakaszban végzett adatkezelés jogellenessége hatással lehet a későbbi adatkezelés jogszerűségére.

3.4.2 2. forgatókönyv Az adatkezelő a modell fejlesztése érdekében jogellenesen kezel személyes adatokat, a személyes adatokat a modellben megőrzi, és azt követően egy másik adatkezelő kezeli őket a modell bevezetésével összefüggésben

124. Ez a forgatókönyv a kérelem 4. kérdésének i. pontjához kapcsolódik. Ez eltér (a jelen vélemény 3.4.1. pontjában foglalt) 1. forgatókönyvtől, mivel a személyes adatokat egy másik adatkezelő kezeli a mesterségesintelligencia-modell bevezetésével összefüggésben.
125. Az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy az adatvédelmi keret szerint e különböző szereplőkre ruházott szerepek megállapítása alapvető lépés annak meghatározása érdekében, hogy az általános adatvédelmi rendelet értelmében mely kötelezettségek alkalmazandók, és ki a felelős ezekért a kötelezettségekért, valamint, hogy a közös adatkezelési helyzeteket az egyes felek általános adatvédelmi rendelet szerinti felelősségének értékelésekor is figyelembe kell venni. Ezért az alábbi észrevételeket olyan általános elemeknek kell tekinteni, amelyeket a felügyeleti hatóságoknak adott esetben figyelembe kell venniük. Ezzel a 2. forgatókönyvvel kapcsolatban az Európai Adatvédelmi Testület a következő megfontolásokat fogalmazza meg.
126. Először is emlékeztetni kell arra, hogy az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint – az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése fényében értelmezve – minden adatkezelőnek biztosítani kell az általa végzett adatkezelés jogszerűségét és képesnek kell lennie annak igazolására. Ennélfogva a felügyeleti hatóságoknak értékelniük kell i. a mesterségesintelligencia-modellt eredetileg kifejlesztő adatkezelő és ii. a mesterségesintelligencia-modellt megszerző és a személyes adatokat saját maga kezelő adatkezelő által végzett adatkezelés jogszerűségét.
127. Másodszor, a fenti 113., 114. és 115. pontban foglalt megfontolások relevánsak ebben az esetben, ami a felügyeleti hatóságok beavatkozási jogkörét illeti az eredeti adatkezeléssel kapcsolatban. Az általános adatvédelmi rendelet 17. cikke (1) bekezdésének d) pontja (a jogellenesen kezelt adatok törlése) és az általános adatvédelmi rendelet 19. cikke (a személyes adatok helyesbítéséhez vagy törléséhez, illetve az adatkezelés korlátozásához kapcsolódó értesítési kötelezettség) az ügy körülményeitől függően szintén releváns lehet ebben az összefüggésben, például a modellt kifejlesztő adatkezelő által a modellt bevezető adatkezelő felé küldendő értesítéssel kapcsolatban.
128. Harmadszor, az eredeti adatkezelés jogellenességének a későbbi, más adatkezelő által végzett adatkezelésre gyakorolt lehetséges hatását illetően az ilyen értékelést a felügyeleti hatóságoknak eseti alapon kell elvégezniük.
129. **A felügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük, hogy a modellt bevezető adatkezelő az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 6. cikkének való megfelelés bizonyítására vonatkozó elszámoltathatósági kötelezettségei⁸⁹ részeként megfelelő értékelést végzett-e annak megállapítása érdekében, hogy a mesterségesintelligencia-modellt nem személyes adatok jogellenes kezelésével fejlesztették ki.** A felügyeleti hatóságok általi értékelés során figyelembe kell venni, hogy az adatkezelő megvizsgált-e néhány nem kimerítő jellegű kritériumot, például az adatok forrását, és hogy a mesterségesintelligencia-modell az általános adatvédelmi rendelet megsértésének eredménye-e, különösen akkor, ha azt felügyeleti hatóság vagy bíróság állapította meg annak érdekében, hogy a modellt bevezető adatkezelő ne hagyassa figyelmen kívül az eredeti adatkezelés jogellenességét.

⁸⁹ Az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és az általános adatvédelmi rendelet 24. cikke.

130. Az adatkezelőnek meg kell vizsgálnia például azt, hogy az adatok adatvédelmi incidensből származnak-e, vagy hogy az adatkezelés valamely felügyeleti hatóság vagy bíróság által jogsértés megállapításától függött-e. **Az adatkezelő értékelésének mértéke és a felügyeleti hatóságok által elvárt részletességi szint különböző tényezőktől függően változhat, beleértve a mesterségesintelligencia-modell bevezetése során a mesterségesintelligencia-modellben végzett adatkezelésből eredő kockázatok típusát és mértékét azon érintettek tekintetében, akiknek az adatait a modell fejlesztéséhez felhasználták.**
131. Az Európai Adatvédelmi Testület megjegyzi, hogy a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet előírja a nagy kockázatú mesterségesintelligencia-rendszerek szolgáltatói számára, hogy készítsenek EU-megfelelőségi nyilatkozatot⁹⁰, és hogy ez a nyilatkozat tartalmazzon egy arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy az adott mesterségesintelligencia-rendszer megfelel az uniós adatvédelmi jogszabályoknak⁹¹. Az Európai Adatvédelmi Testület megjegyzi, hogy az ilyen nyilatkozat nem feltétlenül jelenti az általános adatvédelmi rendelet szerinti megfelelés döntő megállapítását. Mindazonáltal a felügyeleti hatóságok ezt figyelembe vehetik egy adott mesterségesintelligencia-modell vizsgálata során.
132. A fenti 123. pontban kifejtett megfontolások ebben az esetben is relevánsak. Amikor a felügyeleti hatóságok ellenőrzik, hogy az adatkezelő az általa végzett adatkezelés jogalapjaként értékelte-e a jogos érdek megfelelését, és ha igen, hogyan, a jogos érdek értékelésének részeként figyelembe kell venni az eredeti adatkezelés jogellenességét, például annak értékelésével, hogy milyen potenciális kockázatok merülhetnek fel azon érintettek számára, akiknek a személyes adatait jogellenesen kezelték a modell fejlesztése érdekében. Az érdekmérlegelési teszt során különböző technikai jellegű (pl. a modell fejlesztése során bevezetett szűrők vagy hozzáférési korlátok megléte, amelyeket a későbbi adatkezelő nem tud megkerülni vagy befolyásolni, és amelyek megakadályozhatják a személyes adatokhoz való hozzáférést vagy azok nyilvánosságra hozatalát) vagy jogi jellegű (pl. az eredeti adatkezelés jogellenességének jellege és súlyossága) szempontokat kellően figyelembe kell venni.
- 3.4.3 3. forgatókönyv Az adatkezelő a modell fejlesztése céljából jogellenesen kezel személyes adatokat, majd gondoskodik a modell anonimizálásáról, mielőtt ugyanez vagy egy másik adatkezelő a bevezetéssel összefüggésben a személyes adatok további kezelését kezdeményezi
133. Ez a forgatókönyv a kérelem 4. kérdésének ii. pontjához kapcsolódik, és arra az esetre vonatkozik, amikor az adatkezelő jogellenesen kezel személyes adatokat a mesterségesintelligencia-modell kifejlesztése céljából, de ezt oly módon teszi, hogy biztosított legyen a személyes adatok anonimizálása, mielőtt ugyanez vagy egy másik adatkezelő a bevezetéssel összefüggésben a személyes adatok további kezelését kezdeményezi. Először is az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy a felügyeleti hatóságok illetékességgel és hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy beavatkozzanak a modell anonimizálásával kapcsolatos adatkezelés, valamint a fejlesztési szakasz során végzett adatkezelés tekintetében. A felügyeleti hatóságok tehát az ügy konkrét körülményeitől függően korrekciós intézkedéseket hozhatnak erre az eredeti adatkezelésre vonatkozóan (a fenti 113., 114. és 115. pontban kifejtettek szerint).
134. Ha bizonyítható, hogy a mesterségesintelligencia-modell későbbi működése nem jár személyes adatok kezelésével, az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy az általános adatvédelmi rendelet nem

⁹⁰ A mesterséges intelligenciáról szóló rendelet 16. cikkének g) pontja és 47. cikke.

⁹¹ A mesterséges intelligenciáról szóló rendelet V. mellékletének 5. pontja.

alkalmazandó⁹². Ennélfogva az eredeti adatkezelés jogellenessége nem lehet hatással a modell későbbi működésére. Az Európai Adatvédelmi Testület azonban hangsúlyozza, hogy a modell anonimitásának pusztá megállapítása nem elegendő ahhoz, hogy mentesítse azt az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása alól, és megjegyzi, hogy a felügyeleti hatóságoknak eseti alapon, az Európai Adatvédelmi Testület által a kérelem 1. kérdésének kezelése érdekében kifejtett megfontolások figyelembevételével kell értékelniük azt.

135. **Amikor az adatkezelők a modell anonimizálását követően a bevezetési szakaszban gyűjtött személyes adatokat kezelnek, az általános adatvédelmi rendelet alkalmazandó lenne ezekre az adatkezelési tevékenységekre. Ezekben az esetekben az általános adatvédelmi rendelet tekintetében a bevezetési szakaszban végzett adatkezelés jogszerűségére nem lehet hatással az eredeti adatkezelés jogellenessége.**

4 Záró megjegyzések

136. A jelen véleménynek valamennyi felügyeleti hatóság a címzettje, és a véleményt az általános adatvédelmi rendelet 64. cikke (5) bekezdésének b) pontja alapján hozzák nyilvánosságra.

Az Európai Adatvédelmi Testület nevében
az elnök

Anu Talus

⁹² Az általános adatvédelmi rendelet (26) preambulumbekzdése.